

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Lectura super quinque libros Decretalium

Nicolaus <de Tudeschis>

[Basel], 1481

De procuratoribus

[urn:nbn:de:bsz:31-315896](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-315896)

pretendit iustam causam alias si esset rebell' patrie dz
filius insurgere ptra p'rem. unde si pater e' bannit' ita vt
possit impune occidi pot' filius eum impune occidere. vt
in. l. minime. z ibi. Bar. ff. de religi. z sup. su. Ric. ab.

De procuratoribus.

Continuata fuit hec Rubrica. s. in p'cedenti ti. et die
vt ibi. Quero q's dicat' pcur. Dic q' ille q' m'adato do
mini aliena iudicia ministrat vt in. l. i. ff. eo. Qui enim
ministrat sine mandato no' dicat' pcura. s. negocior'
gestor. vt habet' p totu' ti. de nego. gesto. L. Et oriam
inter pcuratores z iudicum seu iconomū z actorē vide
p glo. in. c. si quis erga. ij. q. vij. z qd' no'. in. c. petitio
j. eo. Ric. abbas.

Lia quidem.

audis
q's tanq' alterius pcurator nisi
habeat mandatum legitime fa
ctum. Primo p'mittit modū.
secūdo submittit mandatū. ibi.
quia ergo. No' primo q' ge
sta cum falso pcuratore no' te
nent i' p'udiciū dñi. dic' tñ q' valent i' p'udiciū falsi
pcuratoris vt i. l. planti'. ff. e. facit. l. ij. i. s. falsus. ff.
rem. ra. ba. No' secūdo q' asserenti se esse pcurato
rem alterius z fidem legitimam de m'adato no' faciēti
no' e' credēdū. et optime iudicio meo facit iste tex. ptra
glo. in. l. i. L. eo. z seq'tium. qui dixerunt q' p negatōez
aduersarij res efficitur dubia ita vt debeat admitti asse
rens se pcuratorē cum cautōe de rato. ff. Bar. ptra in.
d. l. i. z in. l. no' solum. in. s. qui alienū. ff. eo. z videtur
pbari. p'ic. nam papa nullo mō vult hic istū admittēre
negatio ergo facit rem dubiam in fauorem negatis no'
in eius p'udiciū z in fauorē asserētis se esse pcuratorē ali
as seq'retur absurdū q' d'libet admittēre cū cautōe qz
no' habet' nisi dicere se esse pcuratorē. Si em' aduersari
us suus hoc fatetur habet intentum si negat res effi
citur dubia secūdam illam opi. z sic admittēre cū cauti
one cuius p'trariū hic innuit z tene ad hoc tex. hūc mē
ti qz no' solet allegari. et vide qd' latius dixi in. c. corā
de offi. dele. No' tercio q' in iudiciū vniuersitatis
regrūtur testes extrinseci ab illis de vniuersitate nec
debent illi de vniuersitate describi in instrō vt testes qz
cū ipi. auctorizant in instrō no' debent esse ptes z testes
et idem dicēdum in alijs gestis p vniuersitatem eadē
raōe qd' tene mēti. faterer tñ q' si in futurū oriretur cō
tētiō. d' gestis i vniuersitate q' singuli pnt testificari si no'
p'tendūt cōmodū ad qd' allego bo. tex. in. c. veniēs. el.
ij. in. fi. de testi. z. c. tercio loco. de pba. s. q' inscribant
in instrō vt testes no' est decēs ne in eodem momēto vid

ant actores z testes. Item no' q' canonici et testes
debēt se subscribere in instrō iudicatus z b' ob'ruabatur
olim s' hodie satis est q' inscribāt p nōziū iuxta nō. i. c.
i. de his que fi. a pla. vt soze papa ad maiorē cautelā
quia pma vice fuerat deceptus p falsum pcuratorē vo
luit hanc solemnitatē hic adhiberi. In glo. i. no' istam
glo. singulariter. nā quotidie allegat' z simlis glo. ha
bet i. l. no' solum. s. qui alieno. ff. e. p. Spe. in ti. d' satis
da. in. s. ij. in pma colū. z spāliter pmo collige ex hac
glo. z tene semp menti q' pcuratorū no' solū pot' pba
ri p instrumētū s' etiā p testes z licet doct. h' simpliciter
transcāt tam in hoc multe sunt varietates p legittas et
multoz antiquoz sentētiā remittit. Jo. an. i. addi. spe.
eo. ti. s. ij. post p'n. Et ordinarius z plenius dicendo
scias q' quidam vt. p'de. tennerunt pcuratorū no' pos
se pbari p testes vt refert. Ly. in. l. i. L. eo. motus p'n
cipaliter duabus rōibus. Prima q' testes non faciūt
fidem in p'udiciū dñi absentis cum non fuerit ad hoc
citatus vt in. c. ij. de testi. z. l. si qñ. L. eo. et sic attesta
tiones non p'dessent reo ptra dñm s' instrumentum fa
cit fidem ptra quēcūqz. l. cum p'ibus. L. de pba. z i. c.
cum. Johannes. de fi. instrū. z ideo pcuratorū debz
pbari p instrū z no' p testes vt reo sit cautū cōtra dñm
absentē. Secūda rō si em' admittēret' ba' d' p testes d'terio
rare p'ditō rei qz si postea dñs veniēs volēs itez agē ne
gādo se dedisse mandatū illi pcuratori habet reus ne
cessitatē itez p'ducendi illos testes no' aut sic eī instrū
mēto. Bar. i. d. l. i. z i. d. s. q' alieno. seq't' opi. glo. n're
quam etiam sensit Spe. in loco p'all. z ad rōnes. p'de.
rūdet q' quemadmodū i dubio iurisdicōis index cog
noscat an sit sua iurisdicō z valet sentētia etiā iusta ex
quo non appellat' vt no. in. c. super litteris. s. d' rescrip.
vbi plene dixi ita dicit' dicendum cum dubitat' de pca
ratorio vt testes p'ducti p pcuratorē faciāt fidem cō
tra dominū absentem z si in veritate no' erat pcurator
z fuit p'nunciatum p eo et tunc solum superit dño absē
ti remediū agendū de falso ptra testes z ptra pcurato
rem sicut si vigore instrumētū falsus pcurator fuisset p
nunciatus veus. Duo ergo in effectu ex p'dictis sensit
Bar pmo q' pcuratorū potest probari p testes. se
cundo q' in re dubia probatio facta per eum qui asserit
se pcuratorē p'udicat dño absentē q' ad reū. s' vltimū
dictū mibi n' placz nec. Bar. vrgēt' illud pbat. nā simi
le suū e' valde a remotū. z p'trariū apte sentit hic. Hosti.
in eo q' qrit' v'z sentētia in locutoria sup legitimitatē
mandati p'udicat dño. z pcludit q' aut dñs scūit iter
locutoria lata z no' p'tradicit nec appellauit z facit sibi p
iudiciū. sec' si ignorauit ar. opti. i. c. cū sup d' offi. dele.
z in. c. ex isinnatōe. j. eo. nā si pcurator se igelit sine mā
dato no' debet hoc nocere domino absentē z ignorantē
sec' ipse pcurator tenetur ad interesse ipsi reo vt in
lege palucio. ff. eo. ti. z idem dicendum cum falsam.

pbat. procuratoriu p instrumentu. Secunda opi. pncipal
 tuit. Ja. de butri. distinguetis vtru testes sint parati in
 iudicio tunc p eos poterit pbari procuratoriu qz no est
 timor qz hoc fiat cu dilata di iudiciu. aut testes no sunt
 parati s petis dilatio tunc secus. facit in ar. c. litteras
 o resti. spo. Tercia fuit opi. cuiusdam Bul. anglici di
 centis qz aut procuratoriu fuit factu in civitate aut in rure
 primo casu non admittit pbario p testes cum de facilis
 poterit hant tabeldo. s scdo cau sic max. e cum allegat
 ipotia ppter celeritate. ad hoc qd habetur in sumil.
 in. l. si. l. de testa. Jo. an. in addi. pdicta dicit qz pue
 tado iudicioz no admittit pbarione p testes et placet
 sibi hec consuetudo saltem ex parte actoris. In fine tam
 distinguit qz aut offert ista pbario ad lites futuras t n
 debet admitti quia difficile est procuratoriu pbarie per
 testes ppter multas clausulas que solent apponi in p
 curatorio. nam multa sunt que melius p bantur per in
 strumenta qz per testes. vt no. in. c. tercio loco. de pba
 ti. et i. c. i. de celi. li. vi. vbi glo. enumerat multos casus
 regentes scripturam. aut offertur pbario quo ad lites
 pteritas vt quia vult quis pbarie titium fuisse pcura
 torem t hec pbario dz admitti fm eu sine agat iter p
 curatore cu seu terciu. Aduerte quia hec dicta. Jo. an.
 non vrgit et na pme eadem ratio est quo ad difficultate
 pbandi quando agitur de lite pterita sicut de lite futu
 ra. Item contra hanc opi. Jo. an. videtur pmo tex. i. c.
 cum olim. de pui. vbi tenor privilegij amli pot pbari
 p testes. Item facit tex. in. l. ne satis datio. ff. rem. ra.
 ba. vbi dicitur qz procuratoriu pbarur coipso qz dno illi
 bello dixit se fecisse talem procurator. standu ergo of
 cis testium. nam ad substantiam procuratorij sufficit qz
 dno dicat facio te procurator meum vt i. c. petio. f. eo.
 Quinta fuit opi. Bal. in. l. i. l. eo. vbi dicit qz si reus
 non vult admittere pbariones p testes debet admitti
 pcurator cum satisfatione quia ex obligatone pbari
 onis no potest pbariliter dubitari an ille sit pcurator
 et est hoc bonum remedium i defitens. tamen ego cre
 dere qz idistate pcedat glo. nostra vt debeat admitti
 volendo pbarie p testes vt releuet ab onere satisfandi
 mouet pmo p iuris vtriusqz regula qua cauet qz pare
 rim habet instrumentum t testes vt in. d. c. cu. Johanes
 nes. t in. l. in exercendie. de fi. instru. l. f. hec regula
 no repitur lesa quo ad pbandum procuratoriu. ergo p ar
 gumenta et opi. magistror no debemus recedere a iu
 ris regula. Item et scdo pcurator pot pstitui p nunciu
 vt in. l. i. ff. de pcura. cu ergo. scriptura n sit de substā
 tia procuratorij ergo nec de substātia pbarois. Tercio fa
 cit. c. ex insinatioe. f. eo. vbi reuocatio procuratoris pot p
 bari p testes ergo et pstitutio vt pbarioz eade sit disci
 plina de iure iur. intellectu. t in. l. i. ff. de his q sunt sui
 vel alie. iuris. In hac etiam sententia e diuina regula q
 cauet qz in ore duoz vel trium dz stare omne verbu

In euangelio t trāsumptiue in. c. licet vniersis. de test.
 Item papa pot conuinc p duos testes vt no. q. iij. q. iij.
 c. p. sal. fortius procuratoriu debet posse pbari p testes
 nec ob. rō. De. pall. nam eade rō est in instrumēto nā
 instrumentu pducu p procuratore no facit fide ptra do
 minu absentem qz pducio instrumenti est de actie. vt
 in. c. qm ptra. de pba. no. Inno. in. c. cu iure in fi. s of
 fi. dele. t nihilominus pcurator pbat se pcuratorem p i
 strumentum. ergo eodem modo p testes. nec ob. si di
 catur qz non fuit citatus dno in receptōe testiū qz isti
 testes no pducuntur pncipaliter ptra dnm s ad legiti
 mand. in psonam pcuratoris pntia vnde pndicat ipi
 pcurator. nā si in veritate no est pcurator non tenebit
 ad interesse vt. s. dixi t vt reo sit melius cautam si ex
 aliquo dubitatur puta qz pcura. no esset soluendo pos
 set exigi. cautio. ar. in. l. vulgo. ff. de admi. tuto. t in. l.
 qz si de spali. ff. de mino. t pdicta bñ nobis. Scido
 pncipaliter no ex glo. qz cu dubitatur an aliqui sit pca.
 admittitur cum cautioe de ratihabitōe hōz. pcedit etiā
 si dubitatur an habuerit spale mandatum vt nobiliter
 pbarur in. d. l. qz si de spali. Sed cōtentio est inter legi
 stas vtru asserens se pcuratorem ad recipiendā solatio
 nem debeat admitti cu cautioe si dubitatur de mādato
 Cy. t ali. qdam tenuerunt qz no ppter grauitatem pū
 dicit. vt no. in. d. s. q. alieno t in. d. l. i. facit. l. vero. pca
 rator. ff. s sol. ff. de r. tenet pcurator in. l. si sine. ff. re.
 ra. ha. t hoc mihi plus placet qz etiam in regentibus
 spale mandatu admittit qz cum cautioe si dubitat vt.
 s. dixi. t facit. l. si. ff. e. l. rem. ra. ha. Tercio nota ex
 glo. qz clerici numerat iter pinctas psonas. i. sicut cō
 iunctus agit p pincto sine mādato cum cautioe ita t
 clericus p ecclesia sua all. c. no liceat. xij. q. ij. ff. illud. c.
 nō pbat ff logtar cu agit de renocatioe rei male aliena
 te quo casu in fauore ecclesie admittitur qlibet vt i. c. si
 qz psoiteoz. de re. ec. no alie. de b articulo dicit vt ple
 nius dixi in. c. si. s. t i. pxi. t in. c. nonnulli. de rescrip.
 Ultio scias qz hec glo pcedit i pcuratore actoris. In
 pcuratore vero ra dicit vt no in. c. mandato. f. eo. In
 glo. in verbo legaliter. vult ergo glo. qz mādatu pcura
 toriu tunc est legaliter factu cu in eo apponit ea q hic
 subijciuntur in tex. l. d. uic dicto resistit. l. d. osti. dicens qz
 ad substantiam pcuratorij no requiruntur ea que hic of
 cantur s sufficit qz apponit ea q habent. f. eo. mandato
 In pn. glo. i. Et scdm eum istud mādatu de quo hic
 debebat esse legaliter factu. i. adistar decreti. quod inter
 poitur scdm leges in alienatōe rei ecclesie vt interueias
 consensus capituli subscriptōibus roboratus et papa
 hoc fecit hic ne deciperet. scdo in hoc negotio quasi sen
 tiat. l. d. of. qz regit no e necessaria subscriptio testiūz ca
 noicor i pstituoē s i dicit Tu dic meli? vt dicit. f. i. c. vito
 d. fundi. Et i si. gl. hec gl. videt supflua fm l. d. of. p ea q

notant in. c. edoceri. de refcri. Et dicitur plene d. hac mate-
ria ut ibi dixi tene in mēti glo. p. supposito q. p. latus nō
possit agere sine consensu capituli tñ si vult canere de rari-
habitione debet admitti. Extra glo. querit nūquid
conuersi ecclesie debeant consentire in constōne iudi-
ci vel in alijs negotijs ecclesie. Egi. tenuit b. q. nō et p.
eo facit iste tex. in eo q. solum facit mentionem de pre-
biteris et dyaconibus. et de hoc vide in. Spe. in ti. de
simoi. v. quid de conuersis. et per. Fre. consilio. c. viij.
vide tex. iuncta glo. in. c. ex eo. de eict. li. vi. per. Inno.
in. c. ij. de insti. et in hoc multum attendenda est cōsue-
tudo ecclesie. Sed de iure puto dicendum q. in spirita-
libus puta in electione prelati non debent vocari con-
uersi layci ad eligendum cum clericis. tex. est notabilis
in d. c. ex eo. valet tñ consuetudo in contrarium ut ibi ē
glo. no. v. in tēporalibus idē puta ad b. adduco. c. r.
li. xps. de iureiur. iuncta suprascriptione cum si. c. vbi
probat q. appellatione capituli non comprehendunt
conuersi. et sentit. Fre. s. non tamen allegat illum tex.
qui optime facit sed in locis vbi omnes conuersi sunt lay-
ci. Exemplum in istis iherosolimitis presuppōto q. sint ap-
probati tunc omnes habent vocem in electione prela-
ti et in alijs negotijs ad b. c. cū olim. de arbi. et sic itel-
lige. Inno. in. d. c. ij.

Verelā Remocatur sententia qua con-
demnatus fuit in expensis ex
iusta causa absens legitime excusatus quia
in ardua causa procuratorem p.stituere noluit ita cōm-
niter sumatur. Vel potest sumari ad intellectum mē-
tius et sic. Non valet sententia etiam expensatum con-
demnatoria lata contra absentem ex probabili causa le-
gitime per nuncium excusatum. Prima pars de iure
ponit partis querelam. secunda dat iudicem ibi man-
damus. Nota pmo q. infirmitas est iusta causa non
comparendi ad citationem iudicis et intelligo de infir-
mitate impediēte accessum. unde dicitur tex. iuris civilis
q. leuis febricula et vet. q. tana nō excusat. ut i. l. q. sūū
ff. de re. iudi. vide tex. iuncta glo. in. c. placuit. r. c. pue-
nit. xvij. dist. An aut infirmitas suorum excuset vid. tex.
cū glo. in. c. cōs. xxiij. di. Nō scdo q. in p. demnati-
one expensarū hēda p.tra p. tumacē nō regit noua citatō
p. illico pōt iudex p. tumacē in expensis p. demnare. Quid
autem in multa ipōnētia et in missiōe in possiōe ex p.
mo et secundo decreto. dic. ut plene dico in. c. i. de iudi.

Nō tercio argumētū a p. rario sensu q. i leuib. cau-
sis tenetur absens ex pbabili et necessaria cā p.stituere p.
curatorē et nescio alibi istum tex. Item nō cautēdas
optimā ex pte citati ipediti ut mittat excusatorē ad iu-
diciū et sic faciat eū certū de ipeditiōe suo. Quid autē
opei excusatio hec. Inno. et doct. reliq. multū hic istat
Sed ita breuiter et clare p. clude q. opatur magnum esse

etū. nā si iudex fuit certificat' impediēto nō t. sen-
tētia lata cōtra absentē ex probabili et necessaria cā ipe-
ditū tex. est aptus in. d. l. q. sūū. et ibi hoc sequitur Bar.
Sed idē allego tex. in. c. si duobus. j. de. appa. vbi patet
q. nō valet sentētia si iudex est certificat' de legitima
exceptiōe absentis. ad idē. l. nō videt latitare. ff. de iudi.
vide intelligo istū tex. in fine q. iste fuit absolut' a sen-
tētia de facto nā de iure nō erat opus absolutiōe cū esset
nulla. et p. hoc facit q. hic nō fuit appellatū ab ista sen-
tētia ut dicit in glo. i. in. si. nec fuit petita restō p.tra sen-
tētia. Si autē ex pte ipediti nō mittit excusator tūc sen-
tētia tenet iure q. iudex pbabiliter ignorat p. p.
reit peti restō ex iusta cā p.tra sentētiam ar. in. c. ex inis
d. i. in. restō. r. ff. ex q. cau. ma. p. totū. An aut iudex te-
neat credere excusatori dic. q. nō ut in. c. cū bertoldus.
de re. iudi. nō. Bar. in. d. l. q. sūū. Sed excusator d. z
offere p. batē et si iudex nō vult admittēre sentētia
sua nō tenet. p. si excusator nō offert p. batē tenet sua
iudicis rōne p. dicta. Qualiter aut p. b. infirmitas dic-
q. poterit p. b. facilliter mittēdo in iudiciū. Item post
q. q. p. ualuit poterit p. b. facilliter ex aspectu. q. h. z
de extinc. ar. in. l. minore. x. annis aspectu. ff. de mi-
nō. nō. an. d. l. q. sūū. et hec nō. In glo. i. nō hanc
glo. que apte inuit q. verbū q. rēla referit ad eū q. nō cō-
q. n. cāra appellatōem glo. in. l. i. q. sūū. L. quō et q. i. u.
dex. dicit q. sine citra appellatōe seu petēdo restōez q. s.
dicit q. rēla. e. f. dic. illam glo. p. cedere largo mō itelligē
do verbū q. rēla. f. stricto mō p. cedit glo. ista quā nō p.
ter statuta p. uideā p.tra q. rēlatem in certis causis ut nō
excēdantur ad legitime appellatē cū sint stricti iuris
In glo. in verbo infirmitate detē. hec glo. vsq. ad
finē laborat in disputādo utrū absens citat' teneat mit-
tere p. curatorē si p. se cōpere nō pōt. Sed distinguēdo
lat' capiēdo dicta. Cal. hic. et Bar. in. l. i. ff. de iur. iur.
et tēpo. p. scri. vbi ponit hanc materiā q. aut nō pōt quis
cōpere p. se q. i. h. abilis ad cōparēdū puta q. excōicat'
scdm vñ opi. et tūc tenet mittere p. curatorē. ut i. c. itel-
leximus. d. iudi. scdm vñ itellectū. At nō pōt p. se cō-
pere p. uilegio p. sone et tūc si ipeditiō ē p. petuū tenet
mittere p. curatorē. Et si est ep. qui non debet in iudi-
cio seculari comparere per se. v. q. iij. in. c. si. vel alio iu-
dex perpetuus. Si autem est iudex tēporalis non te-
netur mittere p. curatorē sed debet expectari donec
fuerit functus officio. ut in. l. pars litterarum. ff. de iur.
di. dixi plene in. c. legebatur. de ma. et obe. At non
impeditur cōparere p. uilegio p. sone vel alia in habi-
litate et tunc aut loquimur in actore vel in reo. pmo causa
actor regulariter nō cōpellitur agere nec per se nec per
aliū. L. ut nemo iuit' agere cōpellat' p. totū. In directe
tñ cōpellit' nē s. z p. scriptio citat' p.tra eū q. casu ad int-
p. p. dā p. scriptiōez si nō p. t. vire p. se d. z mittē. p. curatorē

De procuratoribus.

vt in .l. papinianus. ff. de mino. et ita voluit glo. hic et sic simpliciter loquitur glo. et Bar. in .l. i. pal. sed Inno. hic videt dare duos auctores intellectus ad illum tex. dicit enim qd illa .l. papinianus. loquitur in causis inferioribus secus in grauius ubi non tenet constituere procuratorem. vel loquitur quando culpa sua erat impeditus vel propter suum delictum erat in exilio. Et ex his solutio videtur velle. Inno. qd si aliquis est absens et impeditus sine culpa sua non tenetur mittere procuratorem etiam ad interuendendam prescriptionem ex quo causa est grauis. secus autem si est leuis et hoc dictum placet hic. Do. et est valde equum licet communiter teneatur quod prius dixi. Secundo casu si loquimur de reo. aut est impeditus culpa sua puta quia relegatus et tenetur mittere procuratorem ne culpa sibi cedat in premium. vt in .l. i. papinianus. et. d. c. intelleximus. aut est impeditus sine culpa et tunc aut impedimentum est voluntarium et non necessarium et tenetur comparere per se aut per procuratorem. facit. c. inter quatuor. d. ma. et obe. et. c. si. eo. ti. et. c. bone. de elect. Et est impedimentum necessarium et si est perpetuum tenetur mittere procuratorem ne ius alterius partis pereat. quia non debet vni subueniri cum tanto alterius preiudicio. xxij. q. iij. est in iusta. Et impedimentum est temporale et tunc aut est causa electionis seu vocationis ecclesie et de impeditus mittere procuratorem ne ecclesia diu vacet et iste est proprius casus. c. cum dilecti. de do. et contu. secunda. Inno. et hoc probatur darius in. c. capiētes. §. insuper. de elec. li. vi. autem alia causa et tunc si causa est grauis. non tenetur quis mittere procuratorem vt hic aut est causa leuis et debet procuratorem mittere vt est tex. hic a contrario sensu. et facit. c. si egrotas. v. q. iij. et predicta bene notabis. In glo. in verbo pro nulla in fi. Nota bene istam glo. que quotidie solet allegari. Ex qua habes qd citatus non comparens etiam in primo termino debet condemnari in expensis factis per aduersarium. nec debet expectari vt sit contumax in secunda et tertia citatione. et idem non. iij. q. v. c. quisq. et vide ad materiam glo. in. c. honoratus. lxxij. di. p. Bart. in auē. qui semel. l. quomodo et quando iudex et per. l. in. l. sanximus. l. de iudi. per glo. in. c. de do. et contu. li. vi. et optime facit tex. in. c. h. d. testi. cogen. per quem tex. dicunt quidam hoc procedere etiam si tres termini in vna citatione ponantur vt puta quia dicitur in citatione citamus te vt compareas .ij. x. dies quorum dierum tres datus pro primo termino tres pro secundo. et reliquos pro tertio et per emptorio. Si enim iste non compareat in primo debet condemnari aduersario in expensis factis occasione primi termini et hoc dictum placet h. Abb. et. Spe. in ti. d. cita. §. visco. §. quid si res. Quidam tamen vt hic refert. Jo. an. in hoc ultimo tenent contrariam dicentes quod cum vna

citatio sit quasi alternatiua satis est comparere in aliquo istorum terminorum ar. in regula in alternatiua. de re. iur. li. vi. Jo. an. dicit qd hec opi. potest procedere in expensis citationis quia cum vnica sit citatio licet contineat tres terminos satis est qd compareat in aliquo terminorum quia per hoc apparet qd citatio non fuit frustra facta nam semper vnica citatio debet esse gratuita et reseruatur condemnatio i fine cause. Idem est secunda cum quando aliquid precipitur .ij. tres terminos sub certa pena vt satis sit comparere in aliquo termino ad citationem penes. quia pena concernit omnes tres terminos et in preceptis factis de comparendo habet locum contraria opi. vt si non comparuit in primo termino debet condemnari in expensis quas fecit aduersarius in comparendo et similiter si non comparuit in secundo. et in tertio condemnabitur in expensis factis .ij. primum et secundum nam propter istius contumaciam aduersarius frustra fecit expensas et notabis hec dicta quia quotidiana et maxime quod dixi de pena ad certos terminos. vnde dicendum qd pena non committitur nisi post lapsum omnium terminorum. In glo. penl. nota bene hanc glo. qd causa super ecclesia dicitur grauis ita vt non teneatur impeditus mittere procuratorem quod intellige nisi ecclesia vacet nam tunc propter periculum vacationis debet mittere procuratorem vt. s. di. xi. Secundo nota ex glosa qualiter capiatur causa grauis in materia nostra dicitur enim causa est grauis propter arduitatem cause. et ipsius magnitudinem seu preiudicium et hoc idem tenet hic hosti. ponens multa alia exempla vt puta quia est causa matrimonialis vt i. c. i. de consan. et affi. vel agitur de omnibus bonis vel de maiori parte bonorum vt in. c. i. de do. et contu. li. vi. vel est causa que in famam que est multam animaduertenda vt in .l. in famis. l. de immo. li. x. vel alia similis. Inno. vero intellexit causam grauem id est intrinsecam et inuolutam que de facili non potest explicari per procuratorem et etiam iste intellectus est bonus in se et tenet glo. in. c. i. v. q. iij. vtroq. ergo modo causa potest dici grauis. In glo. si. in fi. glo. soluit contrarium tribus modis et quilibet solutio potest verificari i casu suo et reducenda sunt ad id qd dixi. s. post nobilia nam si iudex erat certificatus d. impedimento tunc tene secunda so. qd sententia hic fuit nulla et sic non potuit transire i re iudicata. l. i. et. h. l. quando ap. non e. neces. et in. c. i. d. re. iudi. Sed si iudex ignorabat impedimentum tunc qd t. sententia d. audi ri p. resti. i. ite. si non fuit appellatum. qd etiam maior restituat in integ. ex iusta ca. vt. s. dixi et sic procedit prima solutio. Itē certum e iudice ex officio suo posse renouare i locutionem iuste latam vt i. c. cu. cessate. d. app. et an i renouare i terlocutorie debeat iudex citare pte aduersa. p. q. fuit lata dixi plene in. c. cu. cessate. pall. Sed an i sententia i locutione sit p. citanda Inno. videt h. tenet qd si dicit enim qd si e

frando ordo iuris in sententia interlocutoria et solet al-
legari hoc dictum. Inno. Sed in contrarium facit qz i pin-
ditu absentis nihil e inuadit vt i. c. i. d. ca. pos. r. pp. r. i. c.
iter qtuor. de ma. r. obe. r. iij. q. ix. in. c. caucit. r. c. oia
Et ideo distigue melin? post. Bar. in. l. nec qcuqz. s.
vbi decretu. ff. de offi. pcosul. q aut interlocutoria le-
dit ins absentis r debet citari ps alias no tenet aut ledi
dit ins absentis vputa qz index vult plögare terminu
et no est necesse q ps citet. vt in. l. die. pferre. ff. d. arbi.
et hoc casu itellige dictu. Inno. hic. Ultimo extra
glo. scias. q Inno. intricate hic tangit qtuor genera
absentiaz r an r qñ ppetat restitutio. Sed tu dic clari-
us vt no. Bar. post glo. in. l. si. ff. de ite. resti. Abb. as.

X insinuatiōe

pcuratore reuoca-
to et de hoc certificato no pndicat dno hoc
d. fm com intellectu. Et pma ps ponit pris narratio-
nem sup qua scda dat indices. ibi ceter. No pmo
iuncta glo. l. q licet pcurator fuerit pstitut? p lras seu
instrumtu nihilominus pot p dnm vna voce reuocare
et sic no q no requit scriptura i reuocatio pcuratorem
eti si pcurator fuisset pstitut? p scriptura r ad hoc qñ
dic solet allegari iste tex. r facit ad multa. Secudo no
et tene meti qz alibi no ita bn pbat qz habeti vnu testē
p se pot deferr iuramentu decisioiu in supplemtu pba-
tionis r sic vnica testis facit seiplena pbatem r hoc
tenit glo. in. c. si. de iur. iur. r in. l. bonifidei. L. e. r in
l. admonedi. ff. eo. s. tex. hic est aptus. Et colligit qdē
singulariter ex tex. q iuramentu est deferedu ei q habet
seiplena pbatēz. p se r no aduersario. sed iudicio meo
iste tex. hoc no pbat na altera ps no erat informata d
ista reuocatioe cu fuerit facta solu in pscntia duoz deri-
coz r sic no poterat aduersario deferr iuramentu verita-
tis. Sed dubiu est qñ vtraz ps est eq de facto in for-
mata cui sit deferedu hoc iuramentu actori scilicet an reo
de quo plene dixi. in. d. c. si. r dic vt ibi. Tercio no
q eti in causa no leui pot deferr iuramentum in pti in
supplemtu pbatōis na hec ca no erat leuis cu veiret
retractada. ctenia. r facit iste tex. ad intellectu eoz q no
tatur in. d. c. si. Item no scdm vnu intellectu q spo-
liat? vigore sententie nulle pot interare possessoriu pete-
do restitutōez r colligit b nobile itelligedo istu tex. q
archidiaconus possidebat pbendam q postmodu in ex-
ecutioe sententie fuit spoliat? b pcedens iste sententia nulla
petijt restitutōez. Ego in hoc articulo ita distiguerē q
aut index sciebat sententia esse nulla vel errant in iure r
tuc pcedat nobile. s. eo. collectu. qz auctoritas iudicis
hoc casu no excusat vñ pot peti ptra eu restō sicut ptra
papat? vt le. r no. i. c. pquerete. de resti. spoli. r in. c. cu
ca. de offi. de leg. Aut index putabat verisimiliter sententia
aliqui putat qz ignorat pcuratore reuocatu r tuc no po

test agi interdicto vi vi. seu possessorio qz iudex no di-
cit vi iferre vt est tex. iuncta glo. no in si. vij. q. i. pscntiu
tium. s. tuc pot agi p via nulutatis r peti restitutio offi-
cio iudicis vt sentit Inno. Secudas intellectus qz iste
archidiaconus erat actor petendo a pncipio restitutio
vt hui? pbede qua fuerat spoliatus. b pcurator licet re-
uocatus inmiscuit se cae r cotrariam sententiam reposita
uit quia fuit reus absolutus. Sed archidiaconus pte-
dens sententiam de nono instabat vt fieret sibi restitutio
et secudum hunc intellectum non colligit pnum nota-
bile. In glo. i. ibi litteras reuocabat. hec glo. respicit
antiqm decretale in q dicebat qz iste pstituet? iudē
pcuratorem p lras suas qd fieri potest vt in cle. l. eo.
ti. r has lras reuocant ibibendo sibi ne assumeret cae
cognitōem. Et in si. glo. vult ergo glo. itelligere tex. qz
reuocatio pcuratoris pnt b ad noticia aduersarij r b
dicat vt euitet pcuratorem. c. mandato. r. eo. vbi datur re-
gula q non valet reuocatio pcuratoris dati ad iudicia
nisi reuocatio puenit ad iudicē vel aduersariu Inno.
vero ponit limitationem ad illam regulam dicens qz
aut pcurator fuit ingressus iudicium et tunc noticia re-
uocationis debet puenire ad iudicem vel aduersarium
Aut res est integra et tuc satis est qz ipse pcurator cer-
tificet. Sed glo. in. c. ij. ep. li. vi. aliter dicit. Aut em
aduersarius erat certificatus d mandato vel certificari
poterat et tuc sibi vel iudici est intimanda reuocatio ali-
as autem secus et est dictum satis pbabile. Bar. in. l.
vnica. L. de satisfando. latius attingit hunc articulu
dicens qz aut fuit quis constitutus pcurator ad litiga-
dum cum certa persona et tunc si reuocatur debet hoc
intimari aduersario. ar in. l. si fideiusor. s. i. ff. manda-
ti quod satis placet ne illudatur aduersario per igno-
rantiam reuocationis et idem puro incontractibus vt
si constitui procuratorem ad aliquid agendum cu. Li-
cio si cum reuocauero deo hoc denunciare ipsi titio.
vt plene dixi in. c. ex parte decani de rescrip. Aut pcurator
fuit constitutus generaliter et aut apud acta et no
tenet reuocatio in pcuratorem ibidem litigantium vt
est bon? tex. ibi. aut fuit constitutus extra acta iudicij et
tunc si procurator intravit iudicium cum certa perso-
na debet illa persona certificari d reuocatione vt in. d.
c. mandato. aut nondum intravit iudicium et satis est
qz certificetur ipse procurator. quia cum mandatum sit
generale non est cui fiat denunciatio. et hoc casu potest
saluari opinio. Innocen. hoc verum nisi fuisset consti-
tutus procurator respectu certi loci vputa quia fuisset
prepositus alicui mercantie seu stationi. nam tunc de-
bet ibi publice proponi quod nemo contrahat cu illo
qz fuit reuocatus per dominum vt in lege sed et si pa-
pill? i. s. pscibere. ff. d. iustitio. et adde qd dixi in. d.
c. ex parte decani r hec nobis ad intellectu capli mandato

In glo. in vbo supstitis. Ad bene hac glo. pcludit
 em q de iure habenti vnu testē p se p̄t deferni iuramē-
 tum i supplementū p̄bationis si cā non ē gratis t per
 sona ē legalis. t idē tenuerunt gl. i locis pal. iure t̄i h̄
 ap̄t non p̄bat sicut h̄. An aliqui vt hosti. voluerunt
 dicere q̄ hoc decre. cōtinēt sp̄alem p̄uisionem pape. q̄
 voluit i vno releuare archidiaconū t i alio grauare. nā
 cū releuauit i p̄batōne reuocatōnis t eum oneravit iu-
 stitiatōne infōis. h̄ t̄i dicit n̄ p̄bat ex tex. q̄ papa vti
 verbis iuris t nō specialis p̄uisionis t idē tene qd̄
 p̄dicum est. Et tenebis ad hoc menti illā decretalem.
 nō p̄. l. i. t̄. maritus. ff. de q̄sti. vbi ad dictum vnu
 non p̄ceditur nam ibi non est ex eo q̄ dicit vnu nō
 facit p̄sumptōnem s̄ reprobat̄ ibi qd̄ seu tortura q̄
 serua nō debebat torqueri p̄tra d̄m. t q̄ dicit vnu
 testis etiā mulieris faciat p̄sumptōnem non modicā. ad
 d̄co tex. aptum in. c. sup. eo. in. §. i. de test. ergo nō
 p̄t deferni iuramentū q̄ p̄sumptōne faciente. p̄ alio de
 ferni p̄t iuramentū vt in. d. c. si. In glo. in v. canoni-
 cum. Ad singulariter hanc glo. ex qua habes quoz
 exceptōes q̄ habent obstatē pet̄ti restitutōem spolia-
 tionis. Prima est exceptio excoicationis. t sic spolia-
 tio nō ē i t̄m p̄alegiata quo minus restitutio excluda-
 tur p̄ exceptōem excoicationis donec sc̄ fuerit absolu-
 tus. t idē nō. glo. in. c. i. nomine d̄m. xxiij. di. t in. c.
 dilectus. p̄mo de rescrip. nota. Inno. in. c. cū nostris.
 de p̄ca. p̄ben. Et aut̄ excoicatio obstat petenti restitu-
 tionem vxoris. vide gl. in. c. qm̄ multos. xi. q. iij. que
 tenet q̄ n̄. t vide qd̄ lat̄ d̄xi in. c. qm̄. in. §. i. alijs vt
 lite nō p̄t. p̄dicta vera qm̄ excoicatio venit vt actor sec̄
 si venit vt re. puta q̄ passus milliones ex p̄mo decre-
 to. p̄p̄t p̄tumaciā pet̄t nūc sibi restitui possessionē offe-
 rendo cautōnem de stando iuri. iste em̄ d̄z andiri vt i
 d. §. i. alijs. t nō spe. i. t̄i. de p̄m. §. si. §. f. pone. Sec̄da
 exceptio ē pactum de non agēdo t nō q̄ non valet pa-
 ctum de non petendo restitutionem de c̄no p̄ Inno. in
 c. sup. h̄. de renun. facit. l. si vnus. in. §. pacta. ff. d̄ pac.
 t tenet do. de ro. deci. xxiij. al. c. xxiij. Tercia exceptio
 ē rei iudicate. itellige super p̄p̄rietate illius rei. nam si
 post spoliatōnem fuit sn̄a lata. p̄ me sup p̄p̄rietate ob-
 stabit tibi exceptio super possessōis q̄ notorie constat
 p̄tra te de defectu p̄p̄rietatis. vt nō. in. c. si. de or. cog.
 Quarta t vltima exceptio ē clara t d̄c vt i gl. In
 glo. i verbo institutionem canonicā sibi de iure cōf illā
 p̄bendam t̄. nota. glo. limitat em̄ illā regulā q̄ nemo
 cōpellitur p̄bare titulū possessionis sue vt p̄cedat nisi
 ius cōe sit p̄tra possidentem t pro hac solutōne opti-
 me facit. c. ordinarij. de offi. or. li. vi. vbi q̄ superi-
 or potest compellere possidentem duo beneficia cura-
 ta vt ostēdat titulū. secus si n̄ possideret vnum be-
 neficiū. dicit t̄i h̄ Inno. q̄ is ad quem spectat colla-
 tio illius beneficij p̄t cōpellere possessorem vt off. bat

titulū. ar. h̄. q. l. legum. nisi supior sit visus i illū con-
 sentire. tunc em̄ non p̄t eum cōpellere ad docendum d̄
 titulo. ar. in. c. ex ore. de h̄s que fiūt a ma. p. ca. p̄t t̄i
 spe supior hoc cā assumere i se onus p̄bandi defectū
 tituli. de p̄ben. dilecto. fm̄ Inno. t idē nō. Jo. an. su-
 per regula. i. de re. iur. li. vi. t vide per hosti. in. c. licet
 hely. de sumo. Ad petitionem t̄i aduersarij nunq̄ q̄
 p̄pellitur ostendere titulū sui beneficij. vñ notāter dicit
 p̄p̄stell. in. c. capitulū. s. de rescrip. q̄ si q̄ impetrat
 beneficiū ab alio possessum tanq̄ vacans d̄z ipse p̄bare
 q̄ vacet nec cōpellitur possessor ostendere titulū q̄
 p̄sumit iuste possidere. l. si. l. de rei. ven. q̄ verba nō.
 Et hoc p̄tra practica quozdam excoicatoz q̄ ruditer
 et iniuste citant possessore beneficij vt veniat ad docēdū
 q̄re nō debeat puidere impetranti d̄ beneficiū p̄ eū pos-
 sesso d̄z ergo possessor hoc cā p̄parere t dicere q̄ iu-
 ste possidet t si aduersarius dicit oppositum hoc h̄z p̄-
 bare. Et ex p̄dictis t ex tex. collige vnu dictum multū
 singulare q̄ petens restitutionem beneficij non h̄z doce-
 re aliqd̄ de titulo neq̄ iustificare suā possessionem ex
 aliquo titulo. nā vt vides h̄ i tex. papa mādanit istum
 archidiaconū restitui eo solo docto. q̄ p̄curatorem an̄
 sn̄iam reuocauit. et ē contra opi. p̄munē de q̄ p̄ glo. in
 de. vnica. de cau. pos. t p̄p̄rie. t p̄ doc. in. c. in l̄ris. de
 resti. spo. Jo. an. q̄ tenuit p̄munem opi. Respondet ad
 istū tex. q̄ nō poterat p̄bare possessionem i beneficiāli-
 bus nisi ostēderet q̄ supiore patiete possederit t sic iu-
 stificat possessionem qd̄ ego nō credo t ē hoc destrue-
 re istū tex. t ideo tene qd̄ p̄dixi t dico lat̄ in. d. c. i. li-
 teris. t tene semp̄ m̄cū istū tex. ad hoc q̄ alibi iudicio
 meo nō ita h̄ p̄bat quānimo pl̄ p̄bat iste tex. q̄ etiā
 si possidet pl̄ beneficia p̄t petere restitutionem alteri
 anteq̄ doceat d̄ titulo vel iustificet possessionē Et
 p̄tra h̄ t p̄tra tex. opp. de. c. ad decimas. de resti. spo.
 li. vi. vbi d̄z q̄ si petenti restitutionē obstat ius cōe nō
 anditur nisi iustificet possessionem. Sola. gl. ibi t i. c. i.
 de p̄scri. li. vi. dicit hoc p̄cedere qm̄ ius cōe ē p̄tra petē-
 tem restitutionem t fundat intentōem aduersarij. s̄ il-
 las glo. non sequitur do. an. i dicto. c. in literis t dicit
 quod eas renocat Jo. an. addi. spe. sup rubrica de re-
 sti. spo. t p̄cludit q̄ i beneficiālibus non d̄z q̄ andiri cō-
 tra ius cōe. h̄z non fundet intentōem aduersarij. per. c.
 constitutus. de h̄. p̄sbi. t qd̄ nota. Inno. t hoc tenendo
 ad istum tex. ipse respondet q̄ nondū emanauerit. c. d̄
 multa. de p̄ben. vnde habenti duo beneficia dabatur
 optio retinēdi. quod ex illis vellet vt in. c. p̄terea. t
 c. referente. de p̄ben. vnde vt haberet iste hanc optio-
 nem sit restitutio t sic nihil agebatur p̄tra ius cōmune.
 vel fm̄ eum. c. de multa. p̄uat possessorem a h̄mo h̄
 ficio t sic non apparebit quod esset p̄imum. h̄ec solu-
 tio ē bona quia. c. de multa. loquitur in curatis pluri-
 bus t dignitatib̄ istud vero loquitur in archidiaconatu

et prebenda et sic sumus extra dispositioem. c. o multa
ut plene dixi i. c. si. de de. non resi. vñ pt dici qd etiam
hodie daretur optio in casu huius. c. licet et olim. et sic
ins cõe non resisteat petenti restitutum. Sed si vel
les tenere glo. potes notare qd quãdo ins cõe resistit
petenti restitutum et non fundat intentione aduersa
rii dz añ oia fieri restitutio. Postmodũ dz iste pbare
titulũ vt parger psumptionem que e pra eũ. ppter resi
stentiã iuris cõis et sic intelligendo habetur hic notabi
lis intellectus et limitatio. Sed vide qd dico in .d. c. in
litis. vbi plenissime examio hãc materiã Inno. ad cõ
trariũ glo. dicebat b qd ideo oneratur iste pbare titulũ
qz petijt. pnuñciari suã institutionem esse canonicã. vñ
si fuisset cõtentus sola possessione tunc non fuisset oner
atus sed dic vt colligitur ex predictis.

In nostra Rescriptũ sup consecuti
nis iudicij impetratũ a p
curatore reuocato et de b certificato nõ valet
nec pcessus vel snia lata p ipõ si reuocatio puenit ad
aduersariũ. b. d. scdm glo. pma po narrat factũ. scda
diffinit. ibi nos vero. Nota pmo qd clericus subdi
tus epõ pt eũ deferre apud supiorem impingẽdo sibi
crimina ac offerre sepatum ad inq̃sitionem. pmouẽdã
p cor. c. venies. r. c. l. r. c. ex pte. de accusa. r. c. verita
tis. de do. r. pm. Secdo nota qd p̃biteri p̃nt esse p
curatores etiam in iudicio. et videntur abbas velle indis
tincte qd in cã etiam ecclesie et iudicio e. clericali p̃nt
clericus esse procurator. p hoc facit qd habetur a cõtra
rio sensu. s. de postu. c. i. r. in. c. sopite. f. de consi. vbi
abbas fuit procurator clerici. ad idem. c. p venerabilem
iũcta sup̃scriptõne qd si. sint le. vbi archiep̃s pmouit
cãm cuiusdam nobilis apud papam. Jo. an. dicit hic
qz ã isti p̃biteri essent cõiuncti epõ suo poterant p eo
esse procuratores sicut p p̃iunctis. ar. c. i. r. si. s. d. po
stula. et ita trãseũt hic doc. Sed tu vide Inno. in. c. vñ
eo. de obli. ad ratio. ante fi. vbi cõcludit clericũ posse
esse procura orem in iudicio ecclesiastico. itẽ in seculari In
cã ecclesiastica sicut respectu postulatiõnis diximus in
c. de postu. et eius. opi. sequitur Fre. consilio. c. xliij.
Postmodum i. si. dicit Inno. qd iura qd p̃hibent cleri
cos a procurando postulãdo et similibus officijs debet
intelligi qñ generaliter et indifferenter volũt hec officia
exercere. Secus si volũt assumere vnum negotiũ cleri
corũ aut laicorũ et hoc notabile dictum ppter auctori
tatem ip̃ius Inno. et idem tacite cõfirmat ip̃e in. c. sed
nec. f. ne de. vel mo. sequitur Fre. consilio. p̃ealle. et
archi. in. c. peruenit. lxxvi. di. sed vide quod dixi i di
cro. c. i. dg postu. et ad istũ tex. satis potest dici qd cum
clericus possit postulare et procurare p ecclesia p̃pria et
p̃ qd a qua habuit beneficiũ. vt legit et nota. in. c. si. de
postu. ita potest p epõ proprio a quo habet ordines
Et qz debet ep̃m qñ anime sue partem diligere vt di

dit tex. in. c. esto subiectus. p. c. di. et hec nõbis Nota
ta tercio qd rescriptum impetratum per procuratorem re
uocatum est ipõ iure nullum nec valet pcessus inde se
cutus Nota quarto qd delegatus datus super excessi
bus cõtra ep̃m potest eum exigentibus excessibus ep̃i
scopatu remouere Nota quinto qd p viros laicos pre
sumit et solet ad hoc quotidie allegari iste tex. et cor.
c. cum i iuuentute. de presump. vbi p̃sumitur. p proui
dis et honestis. Item nota ibi per viros religiosos
qz multũ attenditur qualitas testium i p̃barõc tenda
et qz plus credit testibus religiosis q̃ laicis. Item
nota qd exceptio falsi procuratoris p̃t opposi p dñm in
q̃cumqz pte iudicij. et etiam post sniaz. et idem e i omni
exceptioe q̃ reddit iudicium retro nullum vt satis hoc
inuit iste tex. maxime iuncta glo. penul. Et ex hoc ha
bes casum i quo exceptio dilatoria potest cponi post
litem p̃tel. et etiam post sniam p̃cor. l. licet. l. de iudi.
Quid aut cum hec exceptio falsi procuratoris op
ponit p reũ quãdã semp sit admittenda. vide glo. nõ.
in. c. i. de dec. li. vi. et qd nõ. in. d. l. licet In gl. ij. in
fi. et in b articulo multa scripserunt Inno. et hosti. b que
hodie sunt decisa p. c. si duo. f. eo. li. vi. et in. c. penul.
de elect. eo. li. r. dic vt ibi. In gl. iij. ibi qd suspitões
bz. Nota glo. iuncto tex. p significato huius vbi titubare
aliter sumitur in teste cũ titubat i testimonio ferendo.
de quo vide Inno. in. c. p̃terea. de testi. cogen. In
glo. in verbo reuocant. i. si. nõ duo ex hac glo. iuncto
tex. pmo vt ad b vt teneat reuocatio procuratoris ad iu
dicia dz certiorari iudex vel aduersarius etiam si reuo
catio fiat ante litẽ p̃tel. naz b isti procuratores ante reuo
catione nõdum fuerunt ingressi iudiciũ. et nihilominus
gl. req̃rit et intelligit qd reuocatio puenit ad aduersa
rium. Secdo nõ qd iudicium e nullum agitatũ cũ falso
procuratore ex quo aduersarius sciuit licet iudex ignora
uerit. sed glo. iuris civilis in. l. vnica. l. d. satisfida. quã
per omnia sequitur ibi Bar. aliter distinguit. dicit em̃
qz aut reuocatio puenit ad noticiã iudicis et aduer
sarij. et tunc in dubio iudicium cũ eo postmodũ agita
tum est nullum vt in. c. mãdato. f. eo. aut solus iudex
sciuit et aduersarius ignorauit. et idem quia iudex tulit
sententiam i psonaz non legitimã. aut econtra aduersa
rius sciuit et iudex ignorauit et tũc dicit qd iudiciũ tenet
cum iudex nihil de p̃tingentibus omiserit. sed ip̃e ad
uersarius qd sciabat excluditur ab omni p̃modo illi iu
dicij ope replicationis. et dictum illius. glo. recitat b
Jo. an. et cum eo transit. Sed icõtrarium satis facit
c. ex parte decani. de rescrip. r. c. mãdato. f. eo. vbi ad
iudicij nullitatem equiparantur scientia iudicis et ad
uersarij et sic ista iura faciunt pro opi. huius glo. ad idẽ
adduco istum tex. Naz certum est qd papa ignorabat
hic reuocationem alias nõ dedisset lras et nihilominus
dicitur qd hec exceptio reddebat iudicium retro nullũ

et sic videtur hic textus pro illa op. glo. Bar. et Jo. an.
 et h. Inno. hic variaverit circa primum dictum glo. tñ
 postea tenet quod glo. ut etiã revocatio procuratoris qñ
 ut. contesta. debet puenire ad noticiã aduersarij vel
 iudicis et iudiciũ postea agitari e nullũ In glo. in
 verbo falsi. procuratoris in fi. Nota glo. qz quotidie ad
 eã remittimur. Et qua habes qz exceptio falsi. procura-
 toris qui. s. nunqz fuit. procurator vel fuit. s. e. reuocatus
 pot opponi etiã post finem qz reddit nullũ iudiciũ non
 em potuit ins alterius sine mandato i iudiciũ deduce-
 re sed exceptio tu non potes esse procurator solũ pot op-
 poni vsqz ad prestatiõem litũ et si postea ut patz i milite
 q nã potest esse procurator. ut i. l. que stipendia. L. eo.
 Sed si nã excipitur ptra eum nã potest repelli p lit.
 contesta. ut i. s. veterani. et i. l. ita demũ. all. in glo. et est
 rã diuersitatis. qz hoc ultimo casu ipse habuit manda-
 tum et eõpo q nã excipitur ante lit. prest. efficitur dñs
 instãtie p prestatiõem litis ab eo factã vnde sicut in sã
 ato. pprio pot esse i iudicio ita et nunc i facto alieno. et
 idem dicendam in causa appellatiõis ut etiã tũc nã
 possit opponi. ut est tex. singularis in. d. l. ita demũ. ex
 qua colligitur notabilis regula qz exceptio que nã pot
 opponi i prima instantia post lit. prest. non pot opponi
 etiã in causa appellatiõis. et quod dixi de milite q nã
 pot esse procurator. dicunt hic doct. et bene q nã habet
 locum in militibus nostri tps hz esse cingãtur. quod
 tenet etiã spe. eo. ti. s. i. v. item qz e miles. Et vide qd
 nã. Jo. an. in. c. cum desideras. j. de sen. ex. et est ratio
 qz milites habebant pũlegia plurima olim. quia iter
 cetera iurabant se non vituros mortem pro republi-
 ca. ad hoc etiã pũcipaliter fuit militia inducta ut essent
 reipublice defensores et pectores et recipiebant stipen-
 dia republica. vnde ne impediret vtilitas publica fuit
 lege statutũ ut milites non pũt esse aliorum. procura-
 toris nisi darentur in rem suam. et vide glo. singularem in. l.
 penul. ff. ex qui. caus. ma. que ponit lex que debet qz
 iurare tpe assumende militie. vide etiã de materia p
 Ly. i. l. i. L. d. iur. et fact. igno. vbi tractat an milites no-
 stri tps gaudeant hodie pũlegijs militaribus. per. l.
 induct. Et circa materiam huius glo. dubitatur d tri-
 bus Primo qd de religioso. Secõdo qd de clerico secu-
 lari. Tercio qd de excõicato. an exceptio tu nã potes
 esse procurator. possit opponi ptra eos quicunqz. cõis
 pclusio docto. e hic qz cõtra religiosum potest opponi
 quicunqz etiã post lit. prest. hz aliud sit in milite ut. e. di-
 ctum e. Diuersitatis ratio est qz miles i facto pprio
 pot esse in iudicio vel dari procur. in rem suam et p con-
 testationem efficit dñs instantie ut in. c. ij. j. e. li. s. hz
 religiosus nã pot quicqz deducere ut in. c. h. de postu. et
 hoc intellige nisi habuerit mãdatũ a superiore suo et ver-
 setur vtilitas monasterij sui nã tũc non pot repelli ut in
 d. c. h. de postu. et ibi dixi. Itz p dictam pclusiõem po-

etorum intelligo in religioso simplici. Secus in habẽ
 te administratiõem seu dignitatem. qz iste pot esse pro-
 curator alterius ut in. d. c. lopite. de cens. facit qd nã.
 glo. in. c. d. pũtium. xvi. q. i. Vel saltẽ non possit repel-
 li post lit. prest. sicut in milite dictum e. In clerico secu-
 lari cõcludunt doct. idem qd in milite nam licet male
 faciat assumendo huiusmodi officiũ pcuratiõis tñ si
 non fuit oppositum valebit iudiciũ cũ eo agitari. naz
 ratio q est in milite pcludit in eo. De excõicato cõiter
 tenetur qz siue fuerit excõicatus tpe mandati siue sit ex-
 comunicatus nũc semp pot opponi et repelli ut in. c. p
 cessionem. de pba. et in. c. exceptionem. de exceptioni-
 bus. facit. c. pia. et. li. vi. Quid d semina vide qd
 nota. in. c. sciscitatus. d. rescrip. In glo. h. ibi hz cre-
 do qz altera ps fuerit pũs. idem tenet hosti. psertim qz
 tex. ille dicit qz papa habuit plenam fidem d reuocari-
 one. nã em potuissz plene b pape prestare nisi data pũ-
 tia qz causaz merita pũm assertõde pandit ut in. c.
 tũ ex lns. de in. inte. resti. et in. l. h. L. h. qz vim vel alio
 modo et hz Inno. instet ponendo multa alia que non fa-
 ciunt ad ppositum tituli. finaliter tenet quod glo.

Si agitur de adulterio coram iudice

De seculari ad penam legalem nã interue-
 nit procurator sec? si corã ecclesiastico ad se-
 patiõem thori. In pma decisa pultatio. In secunda
 rãio ibi pultatiõis. que distinguit et scõs membz. psc
 quitur. ibi si vero nã pmo qz marit? volens hodie
 accusare vxorem criminaliter d se inscribere ad penas
 rãionis. i. ad patiendũ illã penam si deficeret in pban-
 do quã deberet pati vxor pũcta nã scõdo ibi pũtes
 pũcipaliter qz differentia est vtz hoc verbum pũs po-
 natur noialiter vel aduerbialiter Nam qñ ponitur no-
 rãialiter non semp necessario infert qz sit pũs et per se
 faciat. Secus qñ ponit aduerbialiter. facit qd nota. in
 c. i. de collu. Nota tercio qz agitur de adulterio
 criminaliter accusatiõ pponitur coram iudice seculari
 nunqd aut possit institui coram iudice ecclesiastico di-
 cetur j. Nota qz cum agitur de adulterio etiã civiliter
 dñt in libello expmĩ circũstantie ut nomẽ adulteri
 locus et tps cõmissi criminis et alia de quibus in. l. li-
 bellorum. ff. de accusa. canonizata. ij. q. viij. et in hoc e
 iste tex. multum notabilis phans qz vbi agitur de cri-
 mine etiã civiliter sunt circũstantie expũmende in
 libello sic si agret criminaliter. Bar. tamen i. l. pzetoz
 edixit. ff. de iniur. et in. l. ff. vti possi. alit vidoz distingue-
 re. ut vide per do. de rota deci. xliij. iste tñ tex. loqtur i
 distincte. Ultimo nota qz cum agitur de crimine ci-
 viliter pot interuenire procurator si necessitas postulauerit
 hosti. dicit maxie quasi dicat qz etiã si nã subsit neces-
 sitas pot tamen interuenire procurator ex quo agitur civiliter
 et verum loqtur ut pbatur i. c. super his in fi. j. de
 accu. In glo. ij. in fi. idẽ nã. iij. q. iij. s. aliquãdo

et vide ibi bonā glo. que p̄fectur i quo p̄sistebat olim
illud ius mariti et de pena hodie imponenda manto
si non pbauerit vtrum debeat decapitari sicut olim an
debeat detru di i monasterio sicut traderetur ip̄a vxor
vide qd̄ nō. glo. xxxij. q. i. publico. In glo. i verbo
ips̄i h. z vide formā libellandi i crimine adulterij vel
alio p̄ glo. in. l. i. causis. L. de accu. et ibi etiā nota qd̄
oz accusator i scribere z declara hos vsus glo. p̄ illam
glo. In gl. penul. i h. soluc h̄ p̄trariū vt nō. p̄ glo.
i regula. cum qd̄ vna via. de re. iur. li. vi. Et solutio cō
trarioz ē hec q̄ q̄ncz aliqd̄. p̄hibetur vna via attēto ef
fectu et tūc itelligitur p̄hibita alia via z oīs modus p̄
quem posset pueniri ad illum effectum q̄ncz aliqd̄. p̄
hibetur vna via attēto mō. z tūc si prohibet. alius mo
dus seu alia via. pone exemplū. Et edictū in ciuitate
obfessa ne q̄s audeat exire portam ciuitatis. nūqd̄ au
tem ē licitum exire p̄ mūr. dicendū ē q̄ non. qz p̄hibi
tio fuit facta attēto effectū. i. ne q̄s exeat p̄pter hostes
vñ oīs exendi modus vidz p̄hibet? Ec̄c̄ aut̄ si fieret
p̄hibitiōe q̄s exiret ciuitatem p̄ mūr nam tunc pōt q̄s
exire p̄ ostium. qz prohibitiō fuit facta attēto mō ne
scz violaret mūr ciuitatis. z idem dic̄ i similib? Ex
tra glo. quero nam vt ptz h̄ i tex. de adulterio pōt agi
criminaliter z ciuilit̄. criminaliter i foro seculari. ciuili
liter i foro ecclesiastico. nūqd̄ per vnum iudiciū ex
cludatur reliquum. pone p̄mo fuit actum i foro secula
ri nūqd̄ postea possit agi i foro ciuili z eōuerso. S. o.
dic̄it hosti. q̄ si habetur respectus ad penas. l. antique
non poterat semel punita criminaliter impeti ciuilit̄
i foro ecclesiastico qz patiebat penam vltimi supplicij
p̄ qnā soluebatur matrimoniū z p̄debat̄ dos. xxxij
q. vij. c. i. Non ergo poterat accusari ciuilit̄ i foro ec
clesiastico. Idem dic̄i pena hodierna qz cū mulier. cō
uicta detruat̄ i carcerem z d̄ dote certo mō disponit̄
vt nō. in. c. gaudem? de p̄uer. p̄iu. non posset accusari
ciuilit̄. quia pena includitur sub p̄ma. nam qn̄ agitur
ciuilit̄ petitur ut fiat sep̄atio matrimoniij quo ad iho
rum vt maritus lucretur dote. vt i. c. plerūqz. d̄ dote
post diuor. resti. que q̄den pena non possz habere effe
ctum ex quo mulier fuit p̄denata i p̄mo iudicio Idē di
cit hosti. i casu p̄uerso. qz si fuit actū p̄us i foro eccl̄i
astico non p̄t postea agi in foro ciuili ne d̄ vnus hoīs
delicto sepe queratur. l. l. ff. nan. can. st̄. b. Do. an. ali
ter distinguit dicens q̄ aut p̄mo fuit actum ad p̄niam
z non tollitur accusatio i foro ciuili. vt legitur z nota. i
c. admonere. xxxij. q. ij. et in. c. de his. f. de accu. Aut
fuit actum in foro p̄tentioso z tunc si ciuilit̄ pōt post
ea agi criminaliter qz ciuili actio non p̄iudicat crimi
nali. L. qn̄ ciuili actio. l. vnica. aut fuit p̄us i terposita
pena criminaliter et non potest agi ad aliam penam. z
hoc casu. p̄cedit opi. hosti. l. iudicio meo hec dicta nō
satisfaciunt ex toto quesito. nec oīno sunt vera in casu

nostro nam regula iuris est q̄ accusatio ciuilit̄ insti
ta non p̄iudicat accusatiōi criminali quo minus pos
sit institui etiā si reus fuit absolutus in ciuili. vt ē tex.
iuncta gl. in. d. l. vnica. hoc fallit quando ciuili actō
tendit ad vindictā. Exemplum i actione iniuriarum. ci
uilit̄ instituta vt probatur i. l. p̄tor. edixit. ff. d̄ iniur.
vbi d̄r q̄ si q̄s instituit actōnem iniuriarum etiā ciuili
ter non potest postea agere de illo delicto criminaliter
qz actio iniuriarum semper tendit ad vindictā. nō em̄
prosequitur q̄s i illa rem familiarem. ita dicerē i p̄po
sito qz cū accusatio de adulterio etiā ciuilit̄ institu
ta tendit ad vindictam nec p̄sequitur q̄s interesse suū
seu rem familiarem agit enim vt separet̄ matrimonium
quo ad ihorum z vt lucretur dote ergo nō p̄t p̄ oītea
criminaliter agi. Nec etiā ē verum indistincte qd̄ d̄r
hosti. q̄ de delicto vnus hominis sepius q̄ri non pos
sit vt nō. l. l. pal. vñ i p̄posito caderet alia q̄stio. nūqd̄
in foro ecclesiastico possit accusari de eodem delicto i
foro. ciuili p̄posito q̄ illud delictum sit mixti fori Ex
emplum in sacrilego. legisse cōiter dicunt q̄ aut accu
satio tendit ad vindictam z tunc ex quo semel egit vno
mō non pōt intentare aliā viā. Secus si accusatio cō
tinebat interesse p̄prium z rem familiarem. nā tūc si in
tentauit p̄ditionem vnus. l. pōt int̄tare p̄ditionem alie
rius in eo q̄ excedit p̄iorem legem vt legitur z nota.
in. l. i. ff. vi. bo. rap. z ibi p̄ Barto. in. l. senatus. ff. de
accu. f̄ in cōtrarium ē tex. multum nōbilis in. c. felicit̄
in. s. per hoc quoqz. de penis. l. i. vi. vbi papa posuit
multas penas capientibus cardinalē. et tū postea d̄r
ibi tex. q̄ p̄ illas penas non int̄dit adinere p̄tatem iu
dici seculari quominus possit ip̄e procedere z impene
re penam legalē z sic vidz probare q̄ punitus crimina
liter p̄ iudicem ecclesiasticū p̄t puniri etiā criminaliter
p̄ iudicē ciuile exque crimē ē mixti fori z notabis sem
per illum tex. qz nescio aliū ita eque bonū in hac mate
ria Et recitat tibi Jo. an. in nouella fuisse disputatum
bononie z cōclusum. q̄ aut p̄ diuersas leges imponun
tur diuersę pene pro eodem delicto oīno separe. z im
positio vnus non tollit aliam. pro hoc tex. in. l. qui se
pulchra. L. de sepul. vno. et in. l. iij. ff. de libe. homine
exhibi. z in. l. quortens. ff. de actio. z obli. z optime facit
illud. c. felicit̄. aut pene non sunt omnino diuersę puta
quia vna lex apponit penam centum florenorum alia
mille z tunc procedat distinctio quam dixi esse legisla
rum. aut pene sunt omnino similes puta quia quelibz
lex imponit penam centum florenorum et tunc non re
fert que pena imponat cum sit eadem z ē equa et nota
bilis distinctio Secundo p̄ncipaliter queritur nū
quid coram iudice ecclesiastico possit vxor accusari cri
minaliter. Jo. et Vin. tenent q̄ sic et sentit hic gl. i. in
eo q̄ allegat. c. gaudemus. f. de p̄uer. p̄iu. Inno. tenet
h̄ p̄trariū dicens q̄ aut mulier est de foro sp̄ali eccl̄ie

et tunc potest accusari coram iudice ecclesiastico qui potest imponere penam intrusionis, vel aliam secundum quod sibi videtur honeste, tamen esset scilicet omnes ut civilis iudex ex commissione ecclesiastica superioris hoc faciat aut mulier est subiecta iudici seculari, et tunc coram eo duntaxat est accusanda criminaliter et pro hoc facit iste textus. **¶** Quod iudex causatione criminaliter instituenda facit mentionem de iudice seculari, in accusatioe vero civiliter facta vel si dea facit mentionem de iudice ecclesiastico, vide tu quod plene dixi in d. c. gaudemus, et credo ibi coeluisse, per prima opera, quod cum hodie pro adulterio non imponatur pena mortis quod etiam iudex ecclesiasticus potest cognoscere si criminis mulier non sit de tpali foro ecclesie quod matrimonium est unum ex septem sacramentis ecclesie ut in c. debetum, de biga, unde peccans contra matrimonium committit sacrilegium unde lex civilis appellat adulteros sacrilegos ut in l. quis, l. de adulter, sacrilegium vero est mixtum totum, ut in c. cum sit, et quod ibi non, de fo. ppe. Ad idem facit, c. i. de offi. ordi. ubi bonus textus, et in c. de benedictio, xxxij. q. i. Ad istum textum dicitur quod procedebat olim se cum duobus antiquis temporibus, nam quod imponebatur pena ultimi supplicii non poterat agi coram iudice ecclesiastico quod non imponit hanc penam ut in c. sniam sanguinis, ne cle. vel mo. r. xxiij. q. v. c. lex debet, sed quod hodie cessat hec ratio ideo tunc. Tercio et ultimo queritur nunquid uxor possit accusare maritum de adulterio sicut contra maritum accusat uxorem. Conclude post doct. quod tripliciter potest agi de adulterio. Primo ad penam et ad hanc admittit quilibet, h. q. i. si peccaverit, et conuictus, de iudic. cum ibi nota, et ad penam imponendam non currit aliquid prescriptio unde si essent lapsi etiam centum anni potest agi contra criminiosam ad penam, vide textum cum glo. notabili in d. c. admonere Secundo potest agi criminaliter et ad hanc admittit quilibet extraneus unde masculus punitur pena capitali ut in l. quis, l. de adult. Sed respectu uxoris maritus profertur alijis volentibus eam accusare l. si maritus, ff. c. Sed dubium est respectu uxoris nunquid possit accusare maritum de adulterio criminaliter et dixerunt quidam quod hodie potest ut imponatur pena detractionis, coeter tenetur oppositum, ut in d. l. publico canonizata, xxxij. q. i. Nam lex indistincte prohibet ut in d. l. publico, l. de adul. et diuersitatis ratio inter maritum et uxorem est quod maritus est caput uxoris et non contra ut in c. continebatur, de despon. impu. Item maritus pro iudicium generatur marito ex adulterio uxoris propter dubium proliis quod uxori ex adulterio mariti et vide glo. in d. l. publico. Tercio potest agi de adulterio civiliter ut sepetur matrimonium quo ad thorum ut agitur sator lucretur dotem vel donationem propter nuptias et ad hanc accusationem admittuntur solum coniuges ad hoc, c. quemadmodum, de iur. iur. et c. quanto, r. c. gaudemus, de dinor. et quemadmodum maritus, argu-

at uxorem ut lucretur dotem et sepetur matrimonium quo ad thorum ita econuerso uxor potest accusare matrimonium civiliter de adulterio ut sepetur matrimonium et lucretur donationem propter nuptias sibi factam a marito, ut in c. i. ut lit. pte. et legitur et nota, in c. plerumque, de dona. inter virum et uxorem. **¶** Nico. abbas.

¶ In pro causa

Qui de mandato domini cum parauit ab eo repetit expensas propter factas factas Prima pars ponit deciam partis querelam. Secundo dat in dices, ubi discretionem. Et inape casum literalem quod iter istum h. q. erat procurator capituli et archidiaconi erat presentio super expensis factis per istum archidiaconum in causa quam susceperat promouenda de mandato capituli et papa pronunciant ut habet in lra. per tunc casus figurari et alijis modis si non est vis. **¶** Non primo quod nescit extraneus sed etiam quilibet de ecclesia potest repetere expensas a capitulo quod fecit pro utilitate ipsius capituli, et idem est in ecclesia nam si rector vel alius expendit de proprio patrimonio aliquid ad utilitatem ecclesie potest illud repetere de eo in morte testari, xij. q. iij. in c. canoniz. Secundo non quod suscipiens sponte mandatum sed nihil fuerit dictum de expensis potest postmodum repetere expensas quas fecit per negotio sibi instructo. Tercio non quod si procurator absentat se de certo loco principaliter pro negotio suo sed in partem tractet etiam negotia domini non potest repetere expensas quas fecit in eundo vel etiam in stado nisi quatenus fuisset pro negotio duntaxat sibi instructo. **¶** Sed queritur pro declaratione lre de hic quod archidiaconus iste habet probare mandatum sibi factum a capitulo quo modo probabit hanc mandatum. **¶** Jo. an. post hosti. dicit quod poterit probare per unum testem cum proprio iuramento per f. c. ex insinuatione. Et non ex hoc dicitur singulariter duo. Primo quod saltem contra dominum admittitur probatio mandati per testes nam hoc casu cessant pericula, de quibus dixi in c. l. s. eo. Secundo non quod probatio mandati saltem contra dominum ipsius procuratoris ita probatur quemadmodum reuocatio mandati ut in d. c. ex insinuatione. Secundo queritur quid si procurator incidit inter latrones dum iret pro facto domini et ab eis fuerit spoliatus vel in via fuit infirmitate oppressus nunquid possit huiusmodi damna seu expensas factas imputare domino. **¶** Doc. h. quod non et videtur ad hoc textum in l. inter causas, §. non oia. ff. mandati. Ratio quod hec sunt extrinseca a mandato et potius sunt imputanda casu fortuito. Secus est in duobus socijs quia unus imputat alteri damna que fuit passus occasione societatis ut in l. cum duobus in §. quidam. ff. pro socio. Qualiter autem procurator probabit expensas factas, sic ut nota in c. dilecti, de fo. compe. In glo. i. et si non interuenisset mandatum tunc tamen repetit alia occasione, si precessit mandatum agitur actione mandati. **¶** Et vero non precessit mandatum agitur actione negotiorum gestorum ut de nego. gestor.

per totum. et nota. in regula ratur. de re. iur. in vi. Et circa hoc queritur quod si gessi negotia tua te pñte et tacente quam actōem habeo dic q actōnem mandati. nam tacendo dū res sua vtiliter agitur vidē dari man datum vt in. l. si remunerandi. §. q passus. ff. mandati et in. l. si pro te. tunc ergo competit actio nego. gesto. cum dominus est ignorans et res sua vtiliter geritur i absentia et in hac vtilitate pñderāda respicitur iniciū nam si vtiliter incepti gerere negotium tuum lz nō habuerit bonū exitum sine culpa mea nihilominus repto sumptus vt in. l. sed an vltro. ff. de neg. gest. Sed i dubio ex quo quis succumbit non pñsumitur vtiliter gessisse. vt in. l. iam tñ. §. in hac allegata in glo. se. et cum hac limitatione intellige glo. sequentem. et de materia per bar. in. d. §. in hac. Sed quando interuenit mandatum semper repetit procurator expensas ex quo de prebenditur in aliqua culpa tē.

Via. agendū et defendendū procurator. pñstare In pñma pte ponit petitio. In scōa spūs admissio ibi lz gñt. Nota pmo iuncta supra scriptōne q scholares faciunt vniuersitatē approbatas qd alibi non ita bñ. pbatur et de hoc. §. lati. Nota scōo q vniuersitas pñt pñstare iudicium seu procuratorem in causis agēdis vel defendendis. vñ nō tenetur comparere omnes de vniuersitate Nota tercio frustratoriu esse id impetrare quod iure cōi cōcedit. pcor. dat. l. vnica. L. de thesaur. li. x. Quāqz tñ vt mos geratur postulanti pceditur qd iure cōi pcessum ē put h fecit papa. ad idem. c. si aduersus. §. de hereti. In gl. i. Nota pmo ex hac glo. q vniuersitas largo mō pñt procuratorem pñstare etiā de iure cōi. qz lz procurator pprie sumptus dicatur ille q pñstatur a vero dño. vt in. l. i. ff. eo. tñ vniuersitas habetur loco dñi. pprie loco dñi pprie tñ et stricte vniuersitas fm leges non pñstatur procuratorem sed iudicium et actorem. vt in. l. i. et in l. item eoz. ff. qd cuiusqz vniuersi. et dicitur iudic. qñ constituitur ad omnes causas vniuersitatis sic dicitur qz singulas causas vniuersitati dicit. i. pmouer. Actor vero dicitur cum constituitur ad vnam cām. pñt tamen actor constitui ab alio qz ab vniuersitate puta a tutore vel curatore. Isti em cum non sint domini nō possunt pñstare procuratorem ante litē pte. vñ pñstatur actorē cum auctoritate superioris vt in. l. neqz tutores. L. eo. sed de iure canonico non curamus de diuersitate vocabulorum vt in. c. petitio. et ibi nō. §. eo. bonum tamen est vti vocabulis pprijs. Nota scōo ex glo. q scholares faciunt vniuersitatem approbatā et q possunt iuridice sibi eligere rectorem. l. tamen si. quam glo. allegat nō loquitur de scholaribus sed de exercentibus aliquam pñsionem licitam vt sunt lanifices tutores cerdones et similes nam istis cōcedit a iure cōi vt possint

simul conuenire rōne pñsionis licite quas exercent et constituere collegium seu vniuersitatem et eligere sibi rectorem q quidem rector habet iurisdictionem in singulos de vniuersitate. in his dūtaxat que concernūt exercitium illius artis seu pñsionis. vt legit et nō. in dē gra. l. si. L. de iurif. om. indi. et per Inno. in. c. cum ab ecclesiarum. de offi. or. vnde gl. hic voluit pñbende re scholares sub verbis illis quasi exercent pñsionē licitam Sed glo. in. d. l. si. tenet contrarium dicens q cum ipi scholares non exercent pñsionem sed sunt sub exercentibus nō ipi sed doctores faciūt vniuersitatem quemadmodū discipuli pillipario. vel aliqz artificum nam nō ipi sed magistri faciūt vniuersitatem seu collegiū et dicitur illaz glo. semari parisiis Sed contrarium sentit ipsemet Accursius in. l. i. ff. qd cuiusqz vniuers. et bar. in vtroqz loco. et Inno. in. d. c. cū ab ecclesiarum. vnde pñmūis opi. legistarum et canonistarū hodie est q scholares faciunt p se vniuersitatem approbatam. et vñ dixi in pmo notabili nō cauillando literaz tex. ē hic Nam scribitur scholaribus parisiensibus et tamen postea dicitur q de iure cōi faciunt vniuersitatē et quāqz qdam dixerunt q forte appellat scholares doctores artium q studebant in iure canonico vel theologia. hoc tñ mihi non placet qz isto q sunt ibi vt discipuli nō debuissent facere vniuersitatē si pñtraria opi. esset vera et dico q alia est ratio in scholaribus liberalium artium iuristis qz in discipulis aliqz artificum. nā isti non habent p aliquibus negocijs expediendis simul puenire. qz omnia expediunt per eoz magistros. Sed in scholaribus. nā et in mō viuendi et in expēsis qz habent facere occasione studij et in multis alijs habent necessitate simul pueniendi. ideo debet posse facere collegiū vt in. l. i. ff. de colle. illi. quinimo pl' dixit bar. in. d. l. i. pmo Respō. q si tres vel plures scholares pueniūt in eadē domo q pñt facere collegiū. et idē sentit Inno. d. c. cū ab ecclesiarum. et facit. l. si. ff. d. coll. illi. nam pueniūt isti simul p cōmodiori exercitio pñsionis qd nō. Ultimo collige ex glo. vñ dñiam iter iudicium et procuratorem. nā iudicium. i. constituitur ab vniuersitate iurat de calūnia sine mandato. f. procurator constitutus a pñticulari psona non iurat d calūnia f dñs. dicit nisi habuerit speciale mādātū vt habet hodie in. c. si. de iura. calū. li. vi. et de diuersitatis rō. qz ille dñs in ramētū pñtare q ē meli' de negotio informat' vt in. c. i. ptractādis. d. iura. calū. Et iudic' vniuersitatis meli' ē informat' de factis vniuersitatis qz ipa vniuersitas q caret sensu vel qz singuli de vniuersitate qz naturaliter sōnt negligi que cōmuniter possidentur vt in. l. i. L. quādo et qbus quarta ps debetur. li. x. Et in causa ppria dominus pñsumitur melius scire veritatē qz procurator. vt in. l. si. L. c. ti. Ni. abb.

Vditis Si post conclusionem cause
apparet procuratorem reuo-
catum nihilominus ferri sententia ita comu-
niter summatur Et summa aliter quo ad intellectum
Sed citatus ad totam causam constituit procuratorem
quem postea reuocat potest nihilominus contra eum pcedi
in quantum status cause patitur sine alia citatione. Diuiditur
nam primo fert sententia super processibus et soluit obstaculum
Secunda ibi dicitur in expensis condemat. Non primo
quod reuocatio procuratoris post conclusionem in causa non im-
pedit quominus possit pcedi ad finem nam post conclusi-
onem liquet iudicium de meritis cause ideo reuocatio pro-
curatoris postea facta non potest impedimentum quomi-
nus possit pcedi ad finem et ad hoc quotidie allegatur
iste textus. Secundo non quod valet pceditio facta per futuris
expensis absque alia determinatione. et in hoc iste textus mul-
tum notabilis. quod declaratur per i. latius dicitur Tercio
nota ar. fm. goss. quod paria sunt aliquid non fieri vel tarde
fieri. potest tamen hic colligi argumentum in pceditio Nota
ibi ex eis vel ob eos oriam inter dictionem ex et ob. nam
vna denotat causam mediatam. alia causam immediatam. de quo
plenius per Bar. in. l. liberorum. ff. de v. sig. In glo.
iij. ibi nihil possit obijcere. vult ergo gl. quod id potuit fer-
ri sententia contra absentem reuocatione procuratoris non ob-
stante. quod ex quo erat in causa conclusum nihil poterat obijci.
nam post conclusionem non admittuntur aliqua sine con-
sistent in facto sine in iure. sed solum restat ferri sententia
per in. c. pastoralis. et quod ibi non. Inno. de causa possess.
et p. p. Sed contra hanc solutionem sic opponitur licet
post conclusionem non possit in causa aliquid allegari. tamen
potest de citari ad audiendum finem ut possit opponere vel
appellare et requiritur trina citatio vel vnica pemptoria
ut pbat in de. sepe. iuxta glo. de v. sig. nam speciale est
in causis summarijs ut sufficiat vnica citatio ad finem
ut ibi legitur et nota. ad idem. c. consuluit. et quod ibi dixi
de offi. dele. et si finis fertur sine citatione non tenet. iij. q.
ix. in. c. caueant. et c. omnia. et in. l. i. §. item cum ex edi-
cto. ff. que sen. sine app. rescin. Do. duplex. fm. Inno.
prima quod pceditio pcedit in sententijs diffinitiuis. secus
in interlocutorijs quod in illis non requiritur ordo iuris. et ex
hoc non quod finis interlocutoria potest ferri contra partem non
citatum Idem notant ipse Inno. in. c. querela. s. eo. sed
hec solutio non placet ex duplici capite Primo quod vbi
cumque interlocutoria affert p iudicium saltem graue absen-
ti de semper pcedit citatio. quod in p iudicium absentis nihil est
fictum. ut in. c. iter quatuor. de ma. et obe. et in. c. i. de cau-
posse. et p. p. et. d. c. oia. et d. c. caueat et Bar. in. l. nec
quicquam. §. vbi decretum. ff. de offi. p. con. Et vbi non offer-
ret p iudicium absentis tunc potest ferri interlocutoria parte non cita-
ta. ar. in. l. die pferre. ff. de arbi. Et in hoc causa intellige di-
ctum Inno. et ita etiam voluit Bar. in. d. §. vbi decretum. et
tene mentem hanc conclusionem. Ex secundo capite potest solu-

tio Inno. impugnari quod hec finis super nullitate processuum
non fuit interlocutoria sed diffinitiuus quo ad causam nulli-
tatis vel saltem habebat vim diffinitiuam. facit quod non. per
glo. in de. vnica. de sequel. pos. et fruct. et in de. si de ap-
pel. vbi nota que finis dicitur diffinitiuus et quod interlocuto-
ria. Secundo principaliter soluit Inno. forte de prima solu-
tione non confusus quod si facta fuit citatio a principio ad to-
tam causam tamen. respectu nullitatis processuum quod respectu
negocij principalis. quod est presumendum ex eo quod papa hoc re-
uocavit ad curiam totam causam et in reuocatione papa solet
citare partes ut appareat ad totam causam expediendam. iste er-
go episcopus colubriensis. cum teneret adesse in curia per se vel per
curatorem fuit psumptus reuocando procuratorem et alium
non constituendo ideo non erat opus quod denuo citaret ad
finem. secus autem si citatio fuisset facta ad certum articulum
quod tunc etiam intercedente ibi psumptio de citari ad alios
articulos postmodum expediendos. quod non sequitur fuit com-
tumax in vno articulo ergo in alio. ut non. gl. in. c. h. in v.
non tenet. de do. et cotu. li. vi. qua non bis. Et ex his di-
ctis Inno. non plura. Et primo quod potest quod citari ad totam
causam quam citatio saltem fit de longinquo quod plene exami-
no in. c. si. de dila. Secundo non quod citatio ad totam causam non
tollit per psumptionem ad certos articulos saltem quo ad hoc
ut non debeat per a loco iudicij recedere seu procuratores
reuocare et neminem in iudicio per se dimittere. et hoc multum
limitat dictum Frede. quod plene tango in. d. c. si. Do. an.
ponit tertiū intellectum ad istum textum. dicens quod procurator hoc
fuit citatus nam potuit citare non obstante reuocatione quod il-
la reuocatio habet pro non facta. ex quo erat conclusum in
causa. nihil allegat Sed satis huic lectu. applaudit hec li-
tera in primo aspectu et multi solent allegare istum textum. Et
propterea hanc lectionem multum facit quod dixi in principio nam non ap-
paret ratio que dicitur p conclusionem non potest procurator re-
uocari sicut ante. Et saluando hanc lectionem non tamen in p. p. ter-
minis psumptus dicere quod post litem pceditio non potuit
reuocari procuratorem sine causa contradicente aduersario. iter
est enim aduersarij ut procurator sine causa non reuocetur ne
variet iudicium mutatione personarum ut pbat in. l. p. litem lu-
cta. l. q. oia. et ibi gl. ff. e. ti. et vide gl. i. c. h. §. c. li. vi. hec
§. reuocatio cum non apparet de causa legitima non valuit ad-
uersario contradicente et ideo potuit ferri finis procuratore
reuocato. et in eo quod textus facit mentem quod erat in causa con-
clusum dicit quod in hoc narrat factum nam idem fuisset quod post
litem pceditio. quod sentiunt hic An. et Jo. an. suppletes
ad textum maxie. Quartam lectionem posuit hoc Do. Lar. dicens quod
ex quo episcopus colubriensis procurauit totum negocium de-
ferre ad curiam tenebatur pparere per se vel per procurato-
rem ad totam causam alias habetur pro consumace sine
aliqua citatione sicut obseruatur in appellato quod facit ut to-
ta causa deferatur ad papam iuxta illud quod habetur in
c. cordi. de appella. li. vi. Sed hec lectio non placet quod
illud. c. loquitur quam terminus fuit psumptus ad appellatores

psequēdas q̄ habetur loco citatōnis vt ibi et in. c. sepe
de appella. hic aut nullus terminus fuit p̄fixus. Pre-
terea is q̄ appellat dēducit negociū ad supiorem vt in
c. si a iudice. de appella. li. vi. et tñ p̄tra eū abitem non
p̄t p̄cedi sine citatōne vt in au. ci. q. l. de tempo. ap-
pel. et. h. q. vi. appellatore. ideo placet mihi p̄ alijs lec-
tōda In. vt p̄sumam? citatōem generalē ad totā cām
hic p̄cessisse In glo. i. verbo p̄uenit ibi et extūc ex-
pectare incepit. vult ergo q̄ ideo papa p̄dēnauit illam
ep̄m colubriē. in exp̄sis. q̄ forte a tpe reuocatōis p̄-
ueniente ad p̄curatorē extūc aduersarius suus incepit ex-
pectare. p̄ negotio p̄ncipali expediendo. Et vt intelli-
gas meli? literam scias q̄ cā p̄ncipalis erat hic sup li
mitatione diocesum q̄ cā fuit p̄missa delegatis et tādēz
sup validitatē p̄cessū istoz delegatoz fuit altricatum
iter p̄tes. nam ep̄s egitanienis dicebat illos p̄cessus
nullos forte ex defectu ordinis non seruari et papa re-
uocauit ad curiā tā negociū p̄ncipale q̄ illud p̄para-
toriz et cū esset in curia p̄clusum in cā sup nullitate pro-
cessū litere reuocatoz p̄curatoris colubriē. p̄uenit
ad p̄te. papa vero nō obstante reuocatōe euz esset
in cā p̄clusum tulit sniam super nullitate p̄cessuum et
p̄dēnauit colubriē. in exp̄sis factis a tpe quo reuo-
catō venit ad p̄curatorē et ad exp̄sas fiendas donec
ipse colubriē. p̄ se vel p̄ p̄curatorē p̄paruerit i nego-
cio p̄ncipali nā sup negotio p̄ncipali non poterat p̄ce-
di vigore illius citatōnis generalis de q̄. s. q̄ l. nō
erat p̄stata vt. i. vt lite nō p̄te. p̄ totū hōis p̄missis
op. p̄tra tex. et p̄tra intellectū glo. ex quo em̄ papa non
obstante reuocatione et p̄tumacia colubriē. p̄cessit ad
sniam sup nullitate p̄cessū non debuit ip̄e colubriē.
p̄dēnari in exp̄sis q̄s fecit aduersarius illo tpe quia
p̄tumacia sua non fuit impeditiua p̄cessus nec vllā
vānum sentit aduersarius p̄ns euz fuerit p̄cessum ta-
cā absentia sua nō obstante. debuit ergo papa illā p̄dē-
nare a tpe snie late sup nullitate p̄cessū q̄ extūc nō
p̄ns cepit frustra expectare So. cōtrariū est difficile et
p̄pter h̄ So. an. restringit multū istū tex. intelligit eum
q̄ qñ reuocatio p̄uenit ad p̄curatorē papa p̄fixerat
terminū p̄tibus ad sniam audiendā ita q̄ nullū v̄l mo-
dicū fuit iternallū inter p̄tationem reuocatōis et sen-
tentiā sup nullitate et sic in effectu ep̄us egitanienis ex-
tūc cepit frustra expectare. h̄ec lec. lz sit vera in se non
tamen p̄gruit tex. nam si hoc esset verum papa p̄dem-
nasset in exp̄sis factis a tpe snie. Item hic non dicitur
q̄ in cōtinenti fuerit lata snia. Do. an. ponit alium
intellectū q̄ ideo fuit iste p̄dēnatus in exp̄sis q̄ iter
fuit aduersarij illum colubriē. non p̄parere. q̄ si com-
paruisset forte multa potuisset habere ex confessione
sua. h̄ec lect. mihi non placet ex duplici capite. p̄ri-
mo quia ex quo erat in causa conclusum non dz ad pe-
tētem p̄tis alia p̄s interrogari vt in. c. cū Jobāneo. et

q̄d ibi nota. de fide instrū. Item melius vbiq̄q̄
nō obstante p̄tumacia proceditur vel procedi p̄t in cā
nō debet absens p̄dēnari i exp̄sis. q̄ p̄dēnatio
absentis nō affert dāmnū aduersario p̄nti vt nō. Ly. i.
l. sanximus. l. de iudi. et spe. in ti. d. exp̄sis. §. i. p̄tra
v. q̄ si talis ex causa. et So. an. limitando gl. in. ci. d.
elec. li. vi. nam ibi glo. tenebat hoc dictū q̄ absens cō-
tumax dz p̄dēnari in exp̄sis licet posset procedi con-
tra eum in cā p̄pter rōnem p̄dictam q̄ potuisset mul-
ta habere ex p̄fessione sua. Sed So. an. in nouella ibi
dicit q̄ illud procedit i fine cause vt victus p̄dēmet
victori. nō aut̄ imediate cum est p̄tumax. Do. Lar. po-
nebat tertiū intellectum dicens q̄ ep̄s egitanienis ex-
pectabat i curia. p̄pter negocium p̄ncipale v̄l coipo q̄
colubriē. reuocauit p̄curatorē in p̄paratorio incepit
frustra expectare. q̄ non curandū de p̄paratorio ex
quo poterat procedi sup p̄ncipali h̄ec lectu. cēt vera si
ex toto p̄t. negociū p̄ncipale sed hic nō expectabat.
finge em̄ q̄ iter reuocatōem et sniam ita fuit mēis et q̄
colubriē. p̄paruit scōda die snie. nam certe v̄p̄ est di-
cere q̄ frustra nō expectabat egitanienis p̄ mēsem nā
habuit sniam pro se sup nullitate p̄cessuum. Et ideo
dico et q̄to q̄ iste colubriē. non fuit p̄dēnatus in
exp̄sis factis vsq̄ ad sniam. p̄pter p̄tumaciā s̄ q̄ suc-
cubuit i illa snia nullitatis nā victus dz p̄dēnari victo-
ri i exp̄sis vt in. c. calūniāz. de penis. et in. l. p̄perat
dū. §. et si q̄dē. l. de iudi. v̄l et poterat p̄dēnari i oib?
exp̄sis factis in illa cā nullitatis. s̄ q̄ forte habuit p̄-
babilem causāz litigandi vsq̄ ad reuocationem p̄cu-
ratoris non fuit vsq̄ ad illud tempus in exp̄sis p̄dē-
natus Sed postq̄ reuocatio p̄uenit ad p̄curatorē
p̄tz q̄ extūc temere litigauit nam p̄tumax p̄sumitur ha-
bere malam cām et si q̄s in p̄te p̄tis h̄z iustam cām litigandi
solum dz p̄dēnari in exp̄sis a tpe quo temere
vel calūniose litigauit vt notanter probat in. l. si q̄s in
ficiatus. ff. de depōsi. et ibi p̄ bar. q̄d nō bis. et dico i. c.
finē. de do. et p̄. i. exp̄sis vero fiendis iste p̄dēnatur
p̄pter p̄tumaciā. In glo. si. ibi hic iaz p̄stabat. Ad-
uerte q̄ glo. h̄z bonū intellectū s̄ clare non explicat In
no. cui? dictum solet allegari. soluit datus et sic q̄ aut
obligatio non est orta de p̄nti et tunc procedit tex. in. l.
i. ff. de vsu. vbi dicitur q̄ iudex non debet se impedire
pro futuro tempore. facit tex. in. c. romana. §. caueant
de sen. ex. li. vi. vbi dicitur q̄ pro futuris culpis nō de-
bet iudex aliquem ex cōmunicare etiam sub cōditione.
Aut obligatio est orta de p̄nti et tunc potest iudex p̄-
spicere in futurum et in hoc cān procedit iste tex. nā da-
ta contumacia obligatur contumax ad exp̄sas resti-
tuendas. vt in. d. l. sanximus. ideo potest iudex dicere
condemno talē absentem contumacem ad omnes. q̄
pensas quas faciet donec legitime cōpauerit. et in
hoc tene menti istum tex. Non ob. si dicatur q̄d h̄ec

Sententia p[ro]nuntiata sit incerta ut opponitur i glo. nam ex glo. p[ro]t dupliciter r[ati]o i[n]m[en]o. p[ri]mo q[uo]d interlocutoria valet licet sit incerta. q[uo]d sicut potest reuo- cari per officium iudicis ut in. c. cum cessante. d. appel. et in. l. q[uo]d insit. de re. iud. ita et certificari. Et nota hoc dicitur q[uo]d p[ro] interlocutoriam p[ro] iudex p[ro]nuntiare genera- liter in expensis et i[n] processu negotij poterit taxare. Ita- que q[uo]d nota. id[em] i[n]n. c. sepe. j. de appella. Secundo soluit et notabiliter q[uo]d vbi petitio p[ro]t esse incerta potest sequi s[en]tia etiam incerta sed hec petitio poterit esse in- certa respectu futuri t[em]p[or]is q[uo]d p[ro] p[ro]babiliter dubitare q[uo]d et quanta[m] expensas faciet in futurum ideo debz ad- mitti petitio generalis. ut in. c. p[ro]stitutus. de in. inte. res. l. i. et in. l. i. ff. quoz lega. ergo potuit hic sequi s[en]tia ge- neralis et hoc bene notabis. Ex quo habes cautela[m] ut in libello p[ro] petat expensas factas et fiendas in futuz et admittit hec petitio in certa r[ati]o[n]e p[ro]dicta et multu[m] va- let petere expensas in libello. q[uo]d licet iudex possit con- demnare ex officio suo sine petitione ut in. l. ediles. s. iten sciendu[m]. ff. de edi. edic. et nota. in. c. si. de do. et pu- tamen si iudex non p[ro]demnat vbi non fuerunt expense petite non tenetur refartire de suo. p. l. iij. in. s. hoc au- tem iudicium. ff. de dam. infet. et q[uo]d ibi nota. Et glo. in. c. si. de rescrip. et l. y. in. d. l. sanximus. et generaliter de ista p[ro]demnatione expensaz. dic ut nota. in. d. c. sine et in. c. i. de sequetra. posses. Abbas.

Ennio Procurator ep[iscop]i causas ep[iscop]i agit et defendit lz non fuerit da- tus sub noie iudicis vel actoris. Dicitur.

Nota p[ri]mo q[uo]d ep[iscop]us p[ro]t p[ro]stituere aliquos ex suis ca- nonicis vicarios et p[ro]curatores generales. Ex quo in- fertur q[uo]d plures p[ro]t esse vicarij eiusdem ep[iscop]i et economi seu procuratores. Nota secundo q[uo]d ep[iscop]us in p[ro]stituendo p[ro] curatorem seu economu[m] generalem no[n] tenet habere ca- pituli p[ro]sensum. et dicit hic Guil. n[ost]ro q[uo]d in casib[us] i[n] qui- bus possz ep[iscop]us agere sine capitulo poterit agere ip[s]ius p[ro]cur. in alijs secus q[uo]d no[n]. Tercio nota q[uo]d in p[ro]stoe administrator p[ro]sideranda est p[ri]ncipaliter intentio co[n]stituentis nec debent aiaduertere ad noia administra- torum. unde si q[ui]s constituit iudicium cum esset pu- blica p[ro]sona non inficitur i[n]stru[m] p[ro]cure q[uo]d satis est q[uo]d appa- ret de intentione p[ro]stituentis q[uo]d voluerit illi dare p[ro]tates agendi vel respondendi. Sed quero p[ro] declarato[n]e litere que fuit r[ati]o dubitandi. Dic q[uo]d fuit illa quia p[ro]cur. p[ro]prie p[ro]stituit a vero d[omi]no. l. i. ff. de p[ro]cur. ep[iscop]us aut no[n] est verus d[omi]n[us] rex ep[iscop]atus. sed potius administrator seu p[ro]cur. ut in. c. ij. d. dona. et ideo videbat q[uo]d isti co[n]sue- q[uo] fuerant p[ro]stituti p[ro]curatores non haberent legitimu[m] mandatum quasi ep[iscop]us debuissz eos p[ro]stituere iudicib[us] vel actores q[uo]d iudic[us] constituitur ab vniuersitate. It[em] actor datur ab vniuersitate et a tutore seu curatore. ut i[n] l. i. ff. q[uo]d cuiusq[ue] vnuer. d[omi]ni. s. eo. c. q[ui]. sed ratio deci- dendi in co[n]trarium ponitur i[n] tex. q[uo]d no[n] est fienda vis i[n] nominib[us] ex quo p[ro]stat de intentione p[ro]stituentis quia verba deseruiunt intentioni et ecotra. i. q. i. marchion. et c. basilides. et in. c. secdo requiris. de appella. Et ideo dicit h[ic] hosti. q[uo]d no[n] inficit mandatu[m] p[ro]cure si dicat p[ro]sti- tuo te factorem meu[m] vel clericu[m] meu[m] seu aliu[m] meu[m] du[m] modo p[ro]stat p[ro] alia verba q[uo]d det sibi p[ro]tates agendi et de- fendendi seu q[uo]d voluerit eu[m] p[ro]stituere procuratorem suu[m] et dicit ideoz dicendu[m] de iure ciuili q[uo]d no[n] debem[us] stare i[n] verbis ex quo verbor[um] nullus sequitur effectus. l. si. l. d. dona. l. i. et ij. l. de formul. et in. l. ij. l. coia delegata. lex em[en] est imposta rebus et non verbis ut ibi et in. c. co[n] nulla. de dec. l. i. vi. Et op[er]a p[ro]tra p[ro]dicta et ecotra tex- tutor seu curator no[n] dat procuratorem an litem co[n]te. f. actorem cu[m] decreto iudicis ut in. l. neq[ue] tutores. l. e. et in. l. de cura. i. si. neq[ue] p[ro]curator p[ro]stitutus ad agendu[m] p[ro] deputare aliu[m] procuratorem an lit. p[ro]c. ut in. c. ij. j. eo. li. vi. ergo ep[iscop]us siue dicatur tutor siue curator no[n] potuit p[ro]stituere istos p[ro]curatores ad agendu[m] an litem p[ro] se co[n] testata nec etia[m] potuit p[ro]stituere actores cu[m] no[n] iteracie rit decretu[m] sup[er]ioris. Et dicit notater i[n]n. q[uo]d p[ro]tingit ex eo q[uo]d p[ro]p[ri]as ep[iscop]i est amplior q[uo]d p[ro]p[ri]as p[ro]curatoris seu tutoris. Et ideoz puto dicendu[m] i[n] quolibet p[ro]lato seu ad- ministratore ecclesiastico. et id[em] no[n]. ipe i[n]n. c. penl. de iura. calu. vbi bon[us] rex. et vide bona[m] glo. v. q. iij. i. c. si. Potest ergo q[ui]bet b[en]eficiatus p[ro]stituere p[ro]curatores ad agendu[m] a p[ri]ncipio sine alteri[us] sup[er]ioris aucte vel lice[n]tia. q[uo]d no[n]. In glo. l. ibi m[an]dato generali dic claris q[uo]d procurator habes generale mandatu[m] seu p[ro]tatem ge- neralem no[n] p[ro]t facere ea q[ue] requirunt sp[eci]ale mandatum ut i[n] ed[ic]to ad agendu[m] j. eo. li. vi. et ideo no[n] p[ro]t transigere nec alienare q[uo]d t[ra]nsactio et alienatio et multa alia requirunt sp[eci]ale mandatum de q[ui]bus vide bonaz glo. in. d. c. q[ui] ad agendu[m]. Sed si datur p[ro]p[ri]as generalis cu[m] libera tunc transigent ea que requirunt sp[eci]ale mandatu[m] v[er]o talis p[ro]cu- rator p[ro]t oia q[ue] possit facere d[omi]n[us] i[n] p[ro]p[ri]a p[ro]sona du[m] t[em]p[or]e volue absit ut i[n] l. p[ro]curator cui libera. ff. e. et ibi p[ro] bar. et in. l. creditor. s. lutius. ff. mandati. non t[em]p[or]e p[ro]t donare qu[ia] t[em]p[or]e no[n] habeat libera[m] administrato[n]em nisi specifi- ce hoc concedat ut in. l. p[ro]tra iur. regulas. s. filius. ff. de pac. et i. l. filiusfam. ff. de dona. facit. c. si. et q[uo]d ibi no[n]. de offi. vi. li. vi. Quando aut[em] censal concessa hec libera p[ro]p[ri]as dicit Jo. an. hic q[uo]d t[em]p[or]e solum cu[m] b[en]eficialiter expr[im]itur ut in. l. qu[ia]nberonis. s. alia. ff. de pedul. nam i[n] verbis generalibus non venit hec potestas. Secus au- tem dicit ipe si dominus promittit habere ratu[m] et gra- tum quicquid procurator fecerit nam p[ro]p[ri]as non da- tur libera potestas sed ad maiozem declarato[n]em hec clausula solet apponi. l. i. ff. d. offi. p[ro]cur. cesa et ibi hoc sequitur bar. post alios licz aliud senserit i. l. p[ro]curator cui libera. p[ro]alle. sed tene p[ro]mum. et vide quod dixi i. c.

contingit de transact. et nota. B. dictum. Item aduerte
in eo qd Jo. an. dicit liberā ptatem nō transire nisi spe-
cialiter exprimat. dicit qd regitur spālis expōsio saltem
p̄ verba equi pollentia. nam si sit dicitū do tibi plenam
administratōem seu ptatem vidē data libera ptas vt nō.
bar. in. l. si pcur. l. eo. et vidē reg. in ceta glo. in. d. l.
pcur. cui libera. Idē dicit vt dicit. si dat procuratori po-
testas vt possit facere ea qd dñs possit in ppria psona
vt nō. ibi bar. in. l. pcur. cui libera. et in. d. §. lucus. l. 3.
gdam p̄tra. qd pleni⁹ examino. in. c. h. de dila. et hoc
faciūt ad declaratōnem. c. q. ad agendū palle. Et in fi.
glo. dicit vt hodie habetur in. c. si duo. e. ti. l. vi. et in. c.
penl. e. ti. vbi habet qd dicendū qñ dāt duo pcurato-
res simpliciter vel in solidū. In gl. si. in fi. et p̄ h. no-
tāter dicit spe. i. ti. de actore vniuersitatis. in. v. f. pone
qd si aliqui sūt cōstitut⁹ sub noie iudicis actoris pcur. et
negotiorū gest. nō tenet ad petitionē aduersarij eligere
alter ex illis qd satis est qd ex tenore instrū appareat qd
dñs se cōstituens voluit sibi dare ptatem agendi et re-
spondendi vñ censendus est iudicis seu pcur. in ma-
teriam subiectam p̄tentam in instrumēto. vt hic i. rex.
Et per hoc dixerunt hic docto. qd si qd p̄stituit pcurato-
rem ad litem p̄testandam et vt in p̄secutiōis cōstitutio-
ret alium pcuratorem qd poterit iste p̄ se totam litem age-
re cōsiderata potius intentione q̄ verbis nam voluit
istum p̄ferre alijs vide p̄ illam clausulam voluit cum
exonerare vt non teneretur per se p̄sequi.

Accedens p̄sonidere debz iudex
maxime i cā matrimonij
ali qd p̄stituens pcuratorem gaudeat plena li-
bertate. Et p̄mo puidet libertati mulieris. Secūdo citat
ad cām. ibi tu ergo. Nō p̄mo qd detentus iniuriose
et violenter dē quodāmodo sub ptate detentoris. vñ
aliquis agit cum ipso detentore p̄ postmodum allegare
metum et rescindere illum actum p̄ actōez qd me. cā. vt
hic p̄batur et in. l. q. in carcerem. ff. qd me. cā. Secūdo
nota qd ad officium iudicis p̄tinet puidere p̄tibus
de loco secure et vt gaudeant plena libertate. nam iter
est iudicis ne iudiciū sit frustratorium qd possit cōtin-
gere si postmodū allegaret metus. Tercio nō et te-
ne menti qd is qd tenetur aliquem restituere libertati nō
liberatur ab obligatōe simpliciter illum relaxando in
suo territorio sed dē illum facere secure p̄duci extra ter-
ritorium suū ad locum vbi possit secure morari. nā dū
est in territorio aduersarij. non dicitur esse in sua liber-
tate etz possit de facili detineri ar. optimum in. c. si. d.
testi. spo. et in. l. liberationis. cū. l. se. de v. sig. vbi tex.
nō. dicit qd nō dē liberatus qd relaxatur a vinculis si cu-
stoditur in publico. et facit hoc p̄tra practicā quam so-
lent p̄teriqs adhibere naz si detentus i carcere vult ali-
quem p̄tractum facere faciunt ipm extrahi a carcerib⁹
et custoditur ibi per familiam. nam certe iste nō p̄t. dē

ei liberatus vt hic et in. d. l. liberationis. cum se. nota.
bar. in. d. l. q. in carcerem. et facit etiam notabiliter ille
tex. vt non sufficiat extra territorium p̄duci nisi produ-
catur ad locum secum. Item gl. ibi i quo nulla
possit esse formido. Et q̄ro nūqd idem sit in captiuo
vel obside seu detento p̄tra voluntatem suā vt nō possit
pcuratore p̄stituere seu alios p̄tractus facere libost. et
hic qd sic quodamodū nec testamentū facere p̄t vt in. l.
obsides. ff. de testa. Et postea vidē hosti. se restrin-
gere ad actum qd geritur cū ipso detentore. sed tu i hoc
articulo dicit pleni⁹ et clari⁹ qd aut ē captiu⁹ apud ho-
stes et tunc iste cūz p̄didit libertatē nō p̄t. necqz re-
stari necqz aliquē actū vt liber homo facere vt in. l. eius
ff. de testa. et in. l. diuus. ff. de iur. si. Aut ē detent⁹ in
iuriose i carcere p̄uato puta a latronibus vel aliquo t̄-
rāno et tūc si aliqd agit cū ipso tirāno detentore potest
postmodū allegare metum et facere actum rescandi vt
in. d. l. qui i carcerem. et ar. bicf cum alio ab isto dete-
tore p̄t p̄tractare. Et p̄t i carcere testm̄ facere vt. l. metū
§. sed l. 3. ff. qd me. cau. et in. l. nam et seruus. iūta glo. ff.
de neg. gest. et nota. in. d. l. q. i carcerē. aut est q̄s deten-
tus i carcere publico et iuste et tunc si est dānatus pene
capitali nō p̄t aliqd agere tāqz liber qz ē effect⁹ seru⁹
pene et bona sua veniūt ad succedētes ab intestato vt
in. auct. bona dānator. l. de bo. dam. l. gatur et nō. in
l. q. vltimo supplicio. ff. de penis. vñ talis etiā ad pias
causas nō p̄t disponere vt notāter p̄cludit Jo. an. in. c.
h. de vfur. l. vi. qd nō et tene metū. Aut non est sic dā-
natus sed est in carcere ad tempus et tūc p̄t p̄tractare et
alios actus agere vt nota. in. d. l. q. i carcerē. et tenet ibi
bar. qd etiā cum illo ad cuius p̄titionē retinetur i carce-
re ar. in. l. si mulier. ff. qd me. cau. Aut tenetur qd ap̄
alios vt obses et tūc si loquimur in obside p̄prie sump-
to vt ille qd datur pro aliqua securitate ab hostib⁹ et iste
interim p̄dit libertatem vñ non p̄t aliqd disponere vt
liber nec facere testm̄. ita loquitur. l. obsides. palle. vt ibi
nota. Secūdo autē si vna ciuitas dat alteri ciuitati ob-
sides. vel vnus nobilis alteri nam illi nō perdūt liber-
tatem nec possunt sic dari vt sunt p̄prie obsides vt no-
ta. gl. in. l. ij. l. de patribus qui filios distraxerunt et
bar. in. dicta. l. obsides. facit quod legitur et nota. in. c.
ex rescripto. §. de iureiuran. In glo. si. ibi vt possit
etiam defendere sentit ista glo. qd procurator datus ad
agendum ad hoc qd dicatur idoneus debet etiam hie
ptatem ad respondendū seu defendendū ipm constituē-
tem si recongniretur a reo hoc etiam videtur innuere
littera ista in fi. Sed circa hoc quero de duobus.
Primo quid si simpliciter fuit procurator datus ad
agendum glo. notabilis et in. l. mutus. in. §. pena. ff.
eo. ti. dicit qd per p̄sequentiam videtur habere manda-
tum ad defendendū. Rō qz procurator ad agendū nō
admittitur nisi p̄mittat defendere dñm seu p̄ eo respō-

De procuratoribus

vere si reconstruetur ut hic. et in l. unica. l. d. satisfaciendo
ergo in dubio videtur ad omnia deputatus sine quibus age-
re non possit ar. in. c. pterea. et in. c. pndenti. d. offi. dele.
et in. l. ad legatum. et in. l. ad rem mobile. ff. de procur.
hoc limita nisi daretur ex parte rei quae tunc cum patris defen-
dendi debeat esse principalis si dicatur ad agendam esse
non valet procuratorum ut probatur in unum intellectum. j. e.
pntatus. Secundo dubitatur quid si pcur. pstituitur ab
actore ad agendam tunc ita quae pstituitur cum dicitur taxa-
tura. Dixerunt quidam in. d. s. pena quae hoc procuratorum
non est iudicialis. ff. de bar. ubi ptra. et melius iudicio meo
nam is pcur. non possit hoc casu defendere dominum vi-
mad. h. pot. tunc cum defendere tanquam quilibet defensor psti-
ta cautione. nam glubet sine mandato pro defendere alium
dummodo propter cautorem de iudicio soluendo ut non. i. c.
i. s. e. Et ideo advertendum est ad modum opponendi. aut
enim dicitur non valet procuratorum. quia non habes manda-
tum ad defendendum et non est contra oppositio. Aut dicitur
non debes admitti nisi pntatus defendere tunc apte
expicitur in. d. l. unica. et hic ad evitandum tunc opi. h. s.
cautus ut semper pcur. ex parte actoris pstituat ad agen-
dam et respondendum seu defendendum ut h. papa pstituit
isti nobili. et nobis pdicta quae limitant istam tex. super
quo docet simpliciter transierunt. Et in si. gl. et per hoc di-
cit Jo. an. quod si filia contraxit matrimonium inuito patre
dummodo sibi idoneam elegerit pro agere contra patrem ad
ipam dotandam. et de hoc habes duas glo. notabiles
semper menti tenendas. una est. xxxij. q. ij. c. si. et alia
et plenior i. c. ultimo. xxxvi. q. i. et hoc de iure canonico
ut non. in. c. i. d. desp. impu. et quaeque doc. nostri. h. i. q.
simpliciter transierunt cum opi. illarum glo. tunc ego semper
sum solutus illas limitare sine non. per bar. in. l. obliga-
mur. ff. de act. et obli. et i. aut. res q. l. coia dele. ubi
distinguit quod aut filia nupsit pmissa dote. et habeat lo-
cum hae opi. canonistaz. Aut nupsit simpliciter nulla
pmissa dote et non potest agere postea contra patrem pro dote
Ratio quae pcur. non obligat ad dotandum filiam in iudicio
officio appellat ad dotandum ut filia possit nubere. ut in. l.
q. libera. ff. de ritu nup. et in. l. si. l. de do. pmissi. s. q.
quae filia iam nupta est sine dote cessat ratio appellandi pa-
trem. simile in alimentis pstandis. nam iudicio officio
appellatur alere filium ut in. l. si q. a. liber. ff. de libe. ag.
tunc si fili. potest proinde aliunde sibi querere alimenta cessat
appellatio pna. ut in. l. pxi. all. Sed quae filia nupsit sine
dote tenetur marit. ea alere de suo honorifice ut aleret
filiam. i. aut. qui. mo. na. effi. legi. s. pe. l. d. Jo. an. in. c. p.
vestras. de do. iter virum et xpo. et hae nobis nam per
hoc non excluditur filia a bonis paternis ff. post. dote
patris debet succedere et hae ad min. l. i. m. d. suam quem
admodum et masculi ut in. l. maximu vitium. l. d. libe.
pte. et in. aut. de heredi. que ab inte. dese. et puto quod si
statuto canea quod filia dotata non succedat cum masculis

non habet locum in hac muliere que nupsit sine dote in
vito patre. Abb. sicarius

Flectus Si procuratori generali de
negunt in dacie ad pfulendum
ex ca. pbabili abire poterit pcur. appellare

Prima pars narrat gravamen appellatis Secundo dat in
dicem. ubi quo circa. Ad primo quod rector ecclesie pba-
biliter se abientat ab ecclesia cum studij. ad h. c. cu. ex co.
de electi. li. vi. et. c. si. ne magist. d. tunc petere iniam ab
epo. ut non. in. c. relatu. de cler. no. rsi. et in. d. c. cum ex
eo. Secundo non ibi pcur. generalis quod absentia se a lo-
co ex ca. pbabili non tenet pstitueri procuratorem cum spe-
ciali mandato si satis est pstitueri procuratorem generalem
et de hoc procuratore generali dicitur ut legitur et nota. in. c. q.
ad agendum. de pcur. li. vi. Tercio non quod procurator
generalis tenet ruderere pro domino. nisi pfectio sua nocet ipso
domino. ut in. c. suborta. de re iudi. et i. l. non solum. ff. eo.

Quarto non quod procurator interrogatus super his de
quibus pbabiliter dicitur pro petere dilacionem ad pfulen-
dum dominum. s. dñs multu distet a loco iudicij ut colligitur
hic in nota supra scriptone. et de h. j. lat. In gl.
i. ubi p suu procuratore pdera glo. sentit enim quod procura-
tor istius fuit pncipaliter et pma vice citatus. nisi reuo-
co in dubium nuqd sufficiat pma vice citare procura-
toze ita ut contumacia procuratoris possit nocere domino
abire. Et in h. d. c. quod aut dñs est abire ita quod comode ci-
tari non potest. et tunc potest et dicitur citari procurator si que dñs
sit ut probatur i. l. iij. s. ptoz ait. ff. de dam. insec. l. d.
ta gl. in. c. cam. de do. et pto. et hoc casu pro intelligi iste
tex. in nota glo. Aut dñs pro comode citari et est pulchre
dubiū. nuqd citatio possit pncipari in psonam procura-
toze. et hoc dubiu tractant legiste. in. l. iij. l. e. et si p-
car. velit ruderere non est dubiu quod valebit iudicium. Sed
dubium est nunquid ipsius contumacia nocet domi-
no qui non fuit citatus. et in hoc fuerunt opi. bar. tamē
in. l. q. uis. ff. de dam. insec. et sentit in. d. l. iij. dicit quod
contumacia procuratoris nocet domino quo ad iter
ponendum primam decretum ar. in. l. illa q. uis. sed
quo ad interponendum secundum decretum debet citari dñs.
Sed gl. nostra in. d. c. causam dat theorican. ut semper
a pncipio citetur dominus si comode citari potest. s. in de-
fectum dñi est recurandum ad procuratorem et illa the-
oricam pmentat bar. in. d. l. iij. et mihi plus placet quod
pcedes pclusio pro tex. in. d. s. ptoz ait. ubi pmo madat
ut denudatio fiat dñs si defectum debet recurrere ad
procuratorem. Quid autem si dñs citatus pstituit procura-
tozem qui comparit et non assumpsit in se litem de-
mū citatur dominus ad certum articulu et non procura-
tor. nunquid teneatur dominus comparere. Sed quod non.
quia ex q. semel i ca. pstituit procuratorem iam declaravit iur-
suu quod p procuratorem volebat esse i iudicio. ideo debet
citari procurator. et non dñs nam dñs non compellitur

per se esse in iudicio vt in l. i. ff. e. z hanc cōclusionē fir-
mat bar. in d. l. q̄uis. z i. l. i. l. de sen. z iterlocu. om.
iudi. qd̄ itellige nisi ex cā citat̄ dñs. puta q̄ iustior ē q̄
pcur. z citat̄ vt veniat ad r̄ndendam p̄sōibz vt in
l. si. l. eo. ti. z quod legitur z nō. in. c. i. de iudi. li. vi. z
hec notabis. qz̄ quotidie accidūt In glo. si. ibi. vñ
p̄sulere debebat dñm S̄z cōtra b̄ z cōtra tex. oppo.
dñs tenet cōparere p̄ se aut p̄ procuratorem sufficientē
vt i. l. i. ff. e. z. s. c. p̄xi. in si. ergo imputādū ē dñs si nō
instruxit pcur. suū sufficientē. S̄o. Inm. z hosti. b̄ instāt
an z qñ pcuratorū debeāt p̄cedi inducie ad p̄sulendū
dñm. et dicta Inm. hic refert bar. z seq̄tur in. l. nō solū
ff. eo. Et concludendo istoz dicta distingue sic q̄ aut a
p̄ncipio fuit citat̄ pcur. et pbabiliter pet̄it inducias ad
cōsulendū dñm. qz̄ nō est qd̄ imputet dñs q̄re non in-
struxit pcuratorē. nō enī poterat d̄minare z ita loq̄tur
iste tex. aut a p̄ncipio fuit citat̄ dñs z tunc aut fuit ex-
p̄sum i citatione sup̄ quo esset cōueniendus. z itez cō-
stituit pcuratorē generalem z tūc pet̄it etiā pbabiliter
inducias. qz̄ nō ē qd̄ imputet dñs vt hic fm̄ aliū intel-
lectum. aut fuit dñs citatus specificē ad certam cām z
tūc nō d̄z habere pcur. inducias ad p̄sulendū dñm an
velit cedere vel cōtendere. nec etiā ad r̄ndendū sup̄ me-
ritis cause qz̄ a p̄ncipio dñs debuit pcuratorē instru-
ere nisi emerferit aliq̄d nouū qd̄ dñs verisimiliter nō
potuit cogitare fm̄ hosti. z bñ fm̄ quē ep̄s litigās si in-
terrogatur sup̄ facto capituli p̄t petere inducias ad cō-
sulendū capitulū. z hec notabis. Et i. si. glo. Nō si.
glo. singulariter ex qua collige q̄ loci cōsuetudo ē suffi-
ciens cōsuetudo abbreniādū inducias etiā q̄ datur cō-
dēnatio. in cā pecuniaria. qd̄ etiā t̄z bar. in. d. an. q̄
semel. l. quō z qñ iudex. et in. l. si debitorū. ff. d̄ iudi.
vñ et hodie innaluit p̄suetudo vt cōsuetud̄ debitū a p̄-
cipio non datur q̄tuor menses s̄ solum decem dies vt
nō. glo. q̄ sic d̄z intelligi in. d. l. si debitorū. nam d̄ iure
cōi tam cōdēnatio q̄ cōfessio in cā pecuniaria debz
dari terminus q̄tuor mensū ad soluendū vt nō. in. c.
q̄ ad cōsultatōez. de re iudi. z est tex. in. l. ij. l. d̄ vsu
rei iudi. z in. l. certū. §. si. ff. de cōfess. z vide gl. in. c. du-
dū. d. ij. de elec. in verbo in ius p̄positam Abb.

Onfrutis

Si reus recedit a in-
dicio dimisso. para-
tore solūmodo ad agendū cōtamax est z cō-
dēnā in expensis Et p̄ma p̄s narrat p̄tumaciā z p̄dē-
nationē actoris. S̄cda ibi nos aut̄ p̄dēnatiōem appro-
bat z cām cōmittit. Nō p̄mo q̄ p̄or regularis p̄t
obligari in cā pecuniaria ad hoc. c. et rescripto d̄ iure
iuran. et in. c. q̄ q̄busdam de fideiussō. S̄cdo nota
q̄ mar. us p̄t agere noie vxoris sine mandato habet
etiā iur̄ p̄sonē p̄sonē vt in. l. maritus. l. eo. et nota.
in. l. sed z he. ff. e. Tercio nota q̄ p̄parens ad cita-
tionem z illicentatus recedens habet p̄tumace vñ

potest p̄dēnari vt cōtamax. xi. q. ij. c. ceter. Nō
paria esse nullū p̄stituerē pcuratorē vel min⁹ sufficiētē.
Ex quo infero q̄ si dñs citatus mittat pcuratorē sine
mādato z ille cōparens i termino pet̄it inducias ad fa-
ciendā fidem d̄ procuratorio d̄z dñs p̄dēnari tāq̄ cō-
tamax. qz̄ nō cōparuit i termino legitimo. ad hoc. l. i.
in si. ff. q̄ cuiusq̄ vnuer. et ibi p̄ bar. Nota vltimo
q̄ cōtamax p̄t cōdēnari in expensis absq̄ alia citati-
one. de quo vide qd̄ plene dico in. c. i. de iudi. In
glo. i. ibi mutando ei pecuniam vxoris vñ forte vxor
dedit sibi in dotē noia debitorū suoz quo casu agit ma-
ritus nomine suo quēadmodū si actio videret vt i. l.
nomīnib⁹. l. de act. z obli. z i. l. nois. de act. vñ d̄ere.
vōdica. In aut̄ i bonis z iuribus vxoris admittat ma-
ritus ad agendū condude lat⁹ q̄ glo. q̄ vxor p̄t habe-
re bona triplicis generis p̄rimo dotalia z i illis agit
maritus noie suo qz̄ dñm. rez dotaliū transit in ip̄m
maritū vt in. l. dote ancillā. l. de rei ven. vñ vxor non
valet de illis etiā elimosinā facere vt nota. in. c. q̄ deo
xxij. q. v. Quedā sunt bona p̄ferialia q̄ sepe habet
vxor vtra dotem q̄ tradit marito nō tñ i dotē z i illis
censetur maritus procurator vñ p̄t in eis agere tanq̄
pcurator nec tenet cauere d̄ rato z hoc t̄z bar. in. l. ma-
ritus. l. eo. p. l. si. l. de pac. p̄uen. sup̄ dote. illa tñ lex
exp̄sse nō loq̄tur in hoc cā s̄ disponit qñ vxor dedit i
strumēta iuriam suoz marito nam tūc videt dare sibi
mādatū ad agendū vt ē ibi glo. nō. iūcto tex. s̄ potest
adduci iste tex. in ar. ad dictum bar. vt quēadmodum
dando instrumenta videt maritū procuratorem in illis
iuribus p̄stituerē ita z fortius actualiter bona ip̄a sibi
tradendo. Quedā sunt bona q̄ vxor retinet p̄cōs se vt
tra dotē z in illis bz locum qd̄ hic d̄z in glo. q̄ marit⁹
nō censetur procur. s̄ p̄t pro illis agere sicut p̄iuncta
persona agit pro coniuncta nō q̄ maritus sit p̄sanguī-
nens vel affinis vxoris quia nulla est inter eos affini-
tas vel consanguinitas sed sunt p̄ncipiū z causa af-
finitatis sed admittitur maritus ad instar coniuncte p̄-
sone vt nota. in. l. sed z he. ff. e. Et tenetur hoc casu ma-
ritus cauere de rato sicut coniuncta persona. vt in. d. l.
maritus. econtra vero vxor nō potest agere p̄ marito.
qz̄ nō potest mulier alienam procuratōez suscipere. vt
in. l. alienā. l. eo. sed si vxor i istis bonis p̄stituit mari-
tum procuratorem in certa parte dicit hic glo. q̄ marit⁹
nō poterit agere super alijs p. d. l. maritus. Jo. an. d̄i-
cit hoc procedere ex iuribus mariti sed tanq̄ persona
poterit agere super alijs bonis et dicit s̄ tenuisse p̄de-
trum et Martinum de silimanis. sed glo. iuris ciuī-
lis. d. l. maritus. et bar. ibi et alijs sequentes tenent
p̄trarium Et ita sentit glo. ista nam cōp̄o q̄ vxor cōsti-
tuit vnā procuratorem in certis bonis videt tacite
prohibuisse ne de alijs bonis se imisceat ar. in. c. nōne
d̄ q̄ sump. coniuncta vero persona non admittitur q̄s

evidens est cum experiri ptra voluntate absentis ut in .l. popomus. in fi. ff. eo. In eade gl. ubi noie vxoris si tu potuit obligare priorem etc. 120 gl. nec pures b spate in vxore f dic q quisq pt noie alteri reape obli ganone tanq neg. gesto. v. p.atur in .l. penul. ff. de ne go. gesto. no. Barto. in .l. stipula. fo. illa. s. alteri. ff. de vbo. obli. Sed alteri stipulari directe nemo pt de iur. auu. ut in .d. s. alteri. et vidz glo. velle. q. ide sit d iure canonico. et in b no. gl. z ide vidz velle. in .c. si canno. de fide instra. Sed glo. habes in cotrariu qua allegat omnes i. c. quoties cordis oculus. i. q. vij. q. dicit q d iare canonico teneor si pmitto tibi dare alteri certum qd. q. q. glo. illud. L. de epi. z de. vidz Barto. intel lexite quo ad pias cas. sed no e vez q glo. sic loquat z credo illa glo. vez dicere vt loqur qn pmitto tibi q alteri dabo ita q verba obligatiua seu promissiuia diri gantur i te pntem vt qz pmitto tibi. nam hoc casu etiã de iure auu. oritur naturalis obligatio vt in .d. l. stipu lato ista. s. si qd insulam. z in .l. l. de pac. Sed d iur. canonico pot agi vbi est orta naturalis obligatio ex plensu saltz p via denuciatiois vt no. i. c. nouit. d. iudi. z in .c. i. de pac. z p bar. in extrauagã. ad exprimẽdas in verbo ad denuciatioem Sed dubiu habeo qd si ver ba promissiuia diriguntur in absentem vt qz dico tibi pro mitto tibi absentem dare. z. et de hoc no. in .d. l. illud. p. collec. in .c. i. de pac. dico sup. phemio hui? pparatõis z dic vt ibi. Et in fi. gl. de hoc vltimo vide glo. plenaz z nõblem. in .c. ij. de vfu. li. vi. vbi habet an z qn dno possit agere ex obligatõe quesita p procuratore z nota bis eam. In glo. in vbo solũmodo. ibi ad defendẽ dũ z nõ ad agẽdũ. Sz ptra b facit qd dixi in .c. acce dens. s. e. nã pstitutus ad agẽdũ vidz p pns hie mã datũ ad defendẽdũ vt notauit etiã gl. in .l. mutas. s. pena. ff. eo. So. duplex. psumo q iste fuit pstitut? ad agẽdũ solũmodo vt in tex. z sic illa dictio taxatiua ex cludit id qd poterat venire in vim psequẽtie vt nota. i. d. s. pena. Secda so. q pstratum loquit q defensio re gntur in vim pñe vt qz pstituitur procurator ad agẽdũ ex pte actoris. hic aut loquimur qn defensio regrebat pncipaliter qz fuit pstitutus a reo vñ nõ possuntus di cere q defensio veniat in vim psequẽtie. z hã solutio nem sentit hic. Do. an. z satis pt sustineri. Et in fi. gl. pro hac glo. facit qz qliber etiã sine mãdato potest aliu defendere prestita cautõe de iudicato soluẽdo vt nota. f. c. pxi. Sz tuc oppo. vidz em q nõ erat animad uertẽdũ an iste haberet mãdatũ ad defendẽdũ f so lum debebat pñsiderari an velle absẽstẽ defendere z cautõem pñstare So. dicit Inm. q est oĩa in hoc qz si hz mãdatum sententia pt mandari executioni in bo nis oñi. Sz si nõ habet mãdatum mandatur executi oni in bonis defensoris. vt in .l. plantius. ff. eo. z ob b putat Inm. q etiam si iste voluisset defendere absentẽ

debuisset pñdemari in expensis qz abstulit aduersario istam pmoditate vt in bonis suis inia non possit man dari executioni Sed mihi plus placet dictũ gl. qz nõ video qz hec sit iusta cã recuperandi expensas exquo in omnẽ euentũ e psecutarius ius suũ. facit. l. ij. in fi. ff. si qd in ius vo. In glo. penal. nõ. gl. qz semp pñdena tionem expensaz õz pcedere taxatio z iuramentũ par tis. Quid autẽ si iudex pñdemnat uon facta taxatio ne Do. qn. refert hic quoldam tenuisse qz cõdemnatio valeat exquo non fuit appellatam sed ipe putat contra rium exquo ius dat certam formam in condemnatõe z notabis bene et singulariter hoc dictum z tene mẽt. Aliqua tractat hic doct. que non faciunt ad intellectu c. nec sunt multũ i vñ ideo videas p te. z tractant mul ta vltra doct. que sunt in quotidiano vñ etc.

Andato

Bene e et fm cõem intelle ctum z verum pñt sic sum man. Tenet iudiciũ agitatũ cũ pcuratore re nocato si reuocatoz index z aduersarius ignorauerũt z nõ diuiditur Nota primo q non vñet reuocatio pcur. post lit. pte. si ipe pcur. tñ fuit certioratus z itel lige q non vñet reuoca io in pñdiciũ aduersarij qz de buit certificari f vñet reuocatio in pñdiciũ reuocant is qz ipe nõ pñt pretendere defectũ reuocatiois z igno rantie vt nota. in .c. ex pte decani. de rescrip. Secdo nota. q pcur. pñt reuocari post lit. pte. sed hoc intellã ge vt nõ. i. glo. penal. In glo. i. nõ bñ istã glo. ad quã quotidie habetur recursus z diuide hãc gl. i qnqz ptes. In pma pte ponit qd debeat pñnere instrumẽ tũ pcuratõis. In scda pte qrit qd si dubitat de pcura torio ex pte rei nam de procuratore actoris plene fuit notatũ in .c. i. s. e. z dic vt ibi. In tertia pte qrit quam cautõem debeat pñstare pcurator rei vel alius q offert se defensionẽ sine mãdato. In qarta pte qrit quo tpe de beant exigĩ cautões a pcuratoribus. In qnta parte pñstatur an pcur. vnũersitatis. item tutor z curator de beant pñstare cautões Et secũda ps incipit ibi. de man dato pcuratoris. Tercia ibi. z sine qd habeat manda tum Quarta ibi. et huiusmodi cautões. Quinta ibi procurator vnũersitatis. Et in eo q glo in pma parte dicit q litere procuratorie õnt mitti aduersario. dic q b est tñ qn possit dubitari de mandato. sed vbi certũ est q instrumentum pcurẽ est clarum tunc nõ e necessẽ vt scribatur aduersario vt in .c. i. s. eo. Quo ad tertiaz ptes gl. Nota glo. q pcurator rei quãtũcumqz pñst de mandato debet semper cauere de iudicato soluẽdo nisi dominus fideiussertit pro eo sub ypotheca. i. obli gatione honorum suorum z ita seruatur de facto vt in cle. i. z quod ibi nota. eo. ti. z in .s. si vero. in fi. de satisf. da. Et hec cautio sufficit qn pcur. pt soluere id super q cõuenit. puta qz agẽt ad quãtitatẽ pecunie. f vbi non possit soluere. puta qz agitur super re. possessã a dño

et tunc ultra illa cautio debet prestare cautioem de rati
habitione. Sz qritur qre procurator actoris no cauet
de rato cu certum e de suo madata vt in. c. i. s. e. Sec^o
in procuratore rei vt hic i gl. hanc qonem examinat
gl. in. l. non solum. s. q. alieno. ff. eo. pleni^o p. l. y. in
l. in pma qone. l. e. p. spe. in ti. de satisda. s. iij. v. p.
q. e. r. o. breuiter dic q securus litigat is q possidet qz
ille q petit r no est i possessione. na reo satis est cautio
aduersus dnm ex quo est in possessione r habuit senten
tiam ptra pcuratorē dñi nam hz exceptioem rei iudi
cate cōtra dñm r sic si dñs vellet diffiteri pcuratorium
vel pgere p ambages reus p̄t secure litigare cu sit i pos
sessione p̄ qñ qz agit ptra alium petit qd sibi abest. vñ
iura timuerunt ne si actor reportaret sniam ptra procu
ratorē rei dñs tpe executionis se opponeret malicio
se forte negando pcuratoriam vel qd simile r actor ha
bebit litigare cum reo possessore. ideo vt sufficienter sit
cautum ipi actori voluerunt iura. vt procurator p̄staret
cautioem de iudicato soluendo vt sic snia possit mada
ri executioni i bonis dñi r i bonis procuratoris. Quo
ad qrtam ptem gl. in eo q dicit q cautioes iste exigun
tur a procuratorib⁹ ante lit. pte. dic q ideo qz iste sunt
dilatatorie exceptioes q dñt pponi an lit. pte. r no postea
vt in. c. pastoralis. r qd ibi no de excep. Et hoc intelli
ge qñ pcur. interuenit an lit. pte. Secus si interuenit p^o
qz tuc p̄nt peti cautiones qz de nouo supuenerūt ille
exceptioes. ad hoc. l. ij. l. de p̄for. eius. lit. r nota. gl.
in. c. cu. dñs. de p̄sti. r de materia ist^o glo. vide i spe. d.
satisda. s. pe. vbi plene. In glo. in verbo post litis
ibi si reuocatio pueniat ad iudicē vel aduersarium rē.
¶ 2° r tene menti glo. vult enī apte q ad nullitate iudi
cū sufficiat reuocatioem puenisse ad noticiā iudicis r
aduersarij. no ergo requiritur noticiā vtriusqz. Et ad istā
tex. q vidē inuenerē p̄trarium. Rūdet gl. si. q dicitio vel
resoluitur hic in copulatiua. r idē tenet hosti. i. eo. c. si.
r ad hoc allego tex. in. l. sepe. ff. de vbo. sig. vbi d^o q
sepe copulatiua ponitur pro disiunctiua r e conuerso q
dixi pleni^o in. c. iter ceteras. s. de rescrip. hoc tñ non ē
semp̄ sciendū p̄ tunc solū cū ex alijs iuris p̄tib⁹ requiritur
vtraqz ps alternatiue. Sed gl. iuris dñilis quā sequitur
ibi bar. in. l. vnica. l. de satisda. facit dñiam inter igno
rantia iudicis r aduersarij. dicit enī q si iudex ignora
uit r aduersarius sciuit tuc tenet iudicium ppter igno
rantia iudicis sed aduersarius repellitur a p̄mode ope
replacatioe s̄ si iudex sciuit reuocatioem r aduersarius
ignorauit tuc iudicium no valet. qz iudex tulit scienter
sniam ptra psonam no legitimā. pro h̄ membro opti
me facit tex. in. c. si duob⁹. de appella. vbi p̄bat q si i
dex. s̄ iurisdictionem sibi no p̄petere vel exceptioes p̄pe
tere abnti non valet quod agit. Sed placez mibi iudi
cū sit nullū p. c. ex pte decani. s. de rescrip. vbi vi

des. tex. aptus. ¶ 3° ē qd imputet aduersario qre litiga
nit cū aduersario videlicet cū pcuratore reuocato vñ cū
si habuit ille reuocat^o facultate deducendi ino dñi i iu
diciū no apparet ratio qre d^o valere si scipm̄ deceperit
aduersarius. Optimū simile cape ex his q legit^o r no
tant in. l. is q se obtulit. ff. de rei ven. r in. l. q se litit. ff.
de pe. here. Si enī scit aduersarius q re^o non possidet
rē r nihilomin⁹ voluit agere ptra eū no obligat re^o ad
iteresse. r vide in h̄ qd dixi. s. e. in nostra. Sz circa
h̄ annecto nobilem qonem pone q pcurator sit reuo
catus tacite p morte dñi nunqd̄ tenebit iudiciū postea
agitātū euz pcuratore si iudex vel aduersarius no fuit
certificatus de morte dñi. qd ē q̄rere nunqd̄ dispositio
istius. c. habeat locum in reuocatioe tacita que sit per
mortē p̄stituentis. Doct. hic non tāgunt p̄ bar. forma
nit hāc qonem. l. si pcuratorē. ff. eo. r ibi vidē tādē con
cludere q iudiciū sit nullū r sic q dispositio hui⁹. c. no
habebit locū h̄ cū. mouet p̄ncipaliter qz hoc cū non
ē qd imputet dñi qre no certiorauit iudicē vel aduersa
riū cū vita sanctus sit. p̄ in reuocatioe exp̄ssa ē qd impu
tet dñi r h̄ multa possent allegari i p̄trariū. snia tamē
sua mibi placet p. l. penul. ff. que sen. sine appel. rescin.
vbi d^o q snia lata ptra eū q defunctus ē non tenet. ad
idem tex. in. l. de qua re in. s. ij. ff. de iudi. vbi d^o q no
tenet snia lata ptra defensorē si dñs tuc erat mortuus r
dic q p morte dñi reuocat mandatū si res ē integra vt
qz lis no est p̄stata vt i. s. recte. cū sequē. istā madata.
¶ 2° gl. i. de. si. de p̄cura. h̄ tñ limita p̄ tex. in. l. in
l. si defunctus. ff. e. vbi d^o q si dñs canit procuratore
suo sciente q tuc no reuocat mandatū post mortē dñi
r ē mēti p̄mendandū qz hoc die cōiter i pcuratorio dñs
fideiubet p pcuratore suo iuxta formā q̄ habet in. s. si
vero. in. l. de satisda. r dixi. s. in p̄cedenti glo. ad hoc
de. i. eo. ti. In eadem glo. ibi supple hic maxie ¶ 2°
bñ p̄clusionē gl. vult enī q noticiā reuocatiois debeat
puenire ad iudicē vel aduersariū etiā si lis tpe reuoca
tiois no dū sit p̄stata. de quo tñ dubitarunt doct. vt
nota. in. c. in nostra. r in. c. ex insinuatōe. s. eo. r Bar.
in. l. si procuratorē. p̄alle. vidē tñ ibi inclinare. in opi
buius gl. Do. an. hic distinguit q aut iudex seu aduer
sarius erat certificatus de pcuratorio. r tunc p̄ter hien
da ē noticiā reuocatiois et hoc casu procedat hoc gl.
aut nondum facta erat fides de mandato r tunc proce
dat argumentum. a contrario huius littere vt ante lit.
contesta. sufficiat certiorare ipsū procuratorem. r li
cet non allegat glo. h̄ tenuit in. c. ij. ff. eo. li. vi. Sed ego
indifferenter dicerem quod vbiqz mandatū fuit
speciale ad litigandum cum certa persona semper de
bet de reuocatioe certiorari illa persona. Nam ratio
tex. no est alia nisi vt aduersari⁹ no decepiat p̄ legitimā
ignorantiā. sed aduersarius occiperetur si no fieret sibi
fides d̄ reuocatioe. pro hoc tex. in. l. si fideiussor. s. i. ff.

De procuratoribus

man. et idē dico i procuratore ad negotia vt dixi post
Jo. an. in. c. ex pte decani. de rescrip. facit. l. si pupil
li. §. si pscnber. ff. de institutio. Et vbi procuratorū
fuit generale tūc bñ deberemus distinguere qd aut ad
huc nō pueniat aliqūā psonā et satis ē certior re ipm
procuratorem. et idem dico si ad negotia fuerat con
stitutus sic intelligo. l. si mādasset. ff. mā. l. §. glo. hic ali
ter intelligat et nō bñ iudicio meo. Et si vigore mādātū
generaliū descēdit ad certā psonā o3 illa psona cer
nozari qd ē eadē rō qd i procuratore spālī et sic i hac ma
teria nō facerem dñam inter procuratorem ad iudicia
et procuratorū ad negotia. nam i iudicio qd contrahi
mus. vt in. l. iij. ff. de peculio. et nō. in. c. pta. de excep
li. vi. et p̄dicta credo fore d̄ mente bar. in. l. vnica. C. d̄
satisda. et vide ad materiā qd dixi. s. eo. i. nostra. et i. d̄
cto. c. ex pte decani. Ultimo extra gl. q̄rit nūqd suf
ficiat iudicē vel aduersariū aliunde sciuisse reuocatōes
Doct. cōiter pcludūt hic qd nō sed debet reuocans cer
tizare iudicē vel aduersariū ne detur aduersario mate
ria malignandi et protelandi iudicium. Ni. abb.

Non iniuste

Habet multa dicta et
cōiter nō summat. Et
p̄ alia verba pōt sic summati filii familias
p̄t eē procurator i iudicio etiā ad futuras lites et procurator
dat̄ cū plumb' sil' insolidū p̄fert si p̄occupauit negociū
sec' si diuerso tpe fuit dat'. B. p̄mo. Procurator appel
lare o3 a snia nisi ex cā excusetur qd cāu o3 dño nūciare
de snia appellatōem tñ p̄sequi non tenet. Et sex sunt
dicta p̄ncipalia istius tex. Scdm̄ ibi q̄uis. Tertium
ibi. q. licet. Quartum ibi qd fieri. Quintum ibi potuit
Sextum ibi licet. Nota p̄mo regulā qd etiā filius
familias potest esse pcur. alterius etiā in iudicio nec
requiritur patris consensus. hoc intellige si est maior.
xxv. an. quia procurator ad iudicia non debet admitti
aū istam etatem vt in. c. qui generaliter. §. eo. li. vi. et an
hoc indistincte sit verum dicā cū gl. Nota scdo qd
procurator p̄t constitui nedū ad lites p̄ites s̄ etiā ad
futuras. p̄cor. l. iij. ff. c. Et ex hoc notāter dicit spe. eo.
ti. §. iij. ff. c. v. qd si procuratoris. qd procurator simpli
citer constitut' videtur constitui ad p̄ites et ad futuras
lites. qd nō apparet ratio quare magis videatur cōsti
tuiti ad p̄ites lites q̄ ad futuras. p̄ hoc. c. qd circa. §. d̄
p̄uile. nō etiā est bec materiā odiosa sed favorabilis vt
nota. Inno. in. c. sedes. de rescrip. Tercio nota qd
si plures simul dan' pcur. potest vnus sine alio pcura
tionis officium exercere. sed intellige quando fuerint
dati insolidum. qd hoc importat illa clausula insolidū
i. quisqz habeat solidam potestatem. et qd quisqz possit
facere id quod possit dominus facere per se. intellige
quatenus se extendit mādātum. et vide hodie tex. in. c.
si duo. de procur. li. vi. et in. c. pe. de elect. secus si sunt
dati simpliciter quia tūc vn' nihil potest sine a iō. et in

dictis iuribus Nota in verbo quod fieri. qd per da
tionem secundi procuratoris reuocatur et ante primus
alio tpe datus. p̄cor. tex. in. l. si quis. cum. §. si. ff. eo.
et per hunc tex. dicit glo. in. c. iij. xxv. q. ij. qd dādo pa
pa fin legatum videtur reuocare primum. Et dicit et
melius qd bec fuit opi. Cal. in. c. sua. de offi. vica. §. gl.
palle. tenet cōtrarium per. c. volentes. de off. leg. et de
hoc dicit vt ibi plenius dixi. vbi etiam tetigi an dādo
scdm̄ vicarium videatur ep̄s reuocasse p̄mum et intel
lige istum tex. quando fuit datus scdm̄ ante litem p̄te.
secus si post. tunc etiā non videtur reuocatus p̄mum cū
nō possit reuocari sine cause cognitōne vt in. c. ij. §. eo.
li. vi. et idem sentiunt glo. et bar. in. d. l. si quis cum.

Nota in verbo potuit qd mādātū factum pcura
tori super certa lite non extinguitur ex toto per senten
tiam sed durat in causa appellatōis si procurator vult.
qd eadem est causa appellatōis cum p̄ncipali. sed non
cōpellitur procur. p̄sequi appellatōem s̄ teneatur ap
pellare. et forte ratio fuit qd p̄mūter causa appellatio
nis ventilatur i alio loco et in alio iudicio ideo pcur. nō
videt se obligasse vt p̄sequat i alio loco et tene mēti istū
tex. i. si. Nota legisse multū dubitarunt vtz. pcur. teneat
p̄sequi qd tex. iuris diuini i hoc non clare loquit' Et
tex. iste apte decidit hūc casum In glo. i. ibi nisi eēt
minor. vult ergo glo. indistincte qd minor nō admittat
vt sit pcur. pro extraneo. hosti. hic instat. Et tene tu
dictam glo. p. c. qui generaliter. palle. dicit tñ Jo. an.
s̄ procedere si opponitur sed si non opponat qd ē minor
tunc potest p̄cedere opi. p̄naria. et bec limitatio eēt no
tanda. ad illud. c. qd generaliter. si esset vera. Sed do.
an. tenet indistincte qd procurator esse non p̄t etiā si
nō opponatur. cum non habeat psonam standi in iudī
cio per se. et h̄c opi. videtur verior ad qd adduco theo
ricam bar. in. l. filiulfa. in. §. veterani. ff. eo. vbi notan
ter dicit qd quando quis nō pōt esse i iudicio nec pro
se nec pro alio qd tunc licet non opponatur nihilomi
nus non valet iudicium argi. in. l. ij. ff. qui satisda. co
gū. minor autem non potest esse etiā pro se in iudī
cio sine curatore vt in. l. clarum. C. de auē. prestan. et
nota. in. c. si annum. de iudi. li. vi. Et h̄c potes sume
re bonam regulam ad notata in. c. in nostra. s. eo. an
teneat iudicium agitatum cum eo qui non poterat esse
procur. si non fuerit oppositum. Nam si poterat esse p
se in iudicio valet si non fuit oppositum sic procedat
glo. in. l. ita demum. C. e. et quod ibi nota. gl. de femi
na. Nam non poterat esse in iudicio etiā pro se et non
tenet iudicium. Exemplum in seruo furioso et pupillo
Et ex hoc infero quod si religiosus acceptauit procu
rationem sine licentia sui superioris quod non tenebit
iudicium cum eo agitatum licet aliter senserat doct. i
dicto. c. in nostra et sic limita ea que ibi dixi et tene mē
ti theoreticaz palle. In gl. ij. ibi et o3 exp̄sse p̄sentire

Ratio est quod in onerosis et maxime obligatis personam regulariter tacens habet per traditionem ut non. in. §. inuitus all. in glo. secus in re percipibili et honorabili seu pmodosa. quod tunc tacens habet pro consentiente ut in. l. qui patitur. ff. manda. et hec theorica in. in. c. in generali de elect. et transumptine per glo. i. regula que tacet. de reg. iur. li. vi. plene dico i. c. none. de psump. et limita b. directum glo. per ele. i. §. e. nam si sciens quis recipit instrumentum quo constituit procurator videtur tacite se obligare ad illud officium ut est ibi tex. non. et h. ideo quia ultra simpliciter intervenit actus positus. ad idem facit. c. ex ore. de his que sunt a ma. par. ca. et ex hoc cape vna bonam theoricam quod ubi tractatur de iudicio alicuius si ultra taciturnitatem facit aliquem actum qui videtur venire ad probationem actus illius videtur tunc presentire. et ita nota. bar. in. l. quo em. ff. rem ra. ha. et ex hoc inferat quod si sciens recepit literas alicuius in quibus dicebat quod etiam debitor suus neque illico reclamant videatur consentire. ad h. bon. tex. i. l. filius. ff. ad mace. et ibi per bar. quod notabis. In glo. i. h. ibi. h. idem videtur dicendum. hec glo. recedit a conclusione quam prius fecerat. vnde tene quod premititur in glo. et distinguit ut plenius hodie habetur in. c. si duo. et. c. pe. e. ti. li. vi. Et extra glo. quo de nobilitate pone quod dati sunt duo procuratores in solidum ab negotia. nunquam vnde possit exigere debitum ab alio siue debitum sit tractum aut mandatum eis factum siue postea. Fre. p. silio. c. xix. et p. silio. c. xxv. et ibi cum quibusdam legistis concludit quod sic. quod ex quo sunt dati in solidum quisque h. p. tatem sicut dicitur et cum possit vnus percipere negocium ut in. d. c. si duo. videtur ergo quod exigendo a communi procuratore percipuerit negocium et sic non poterit ille allegare se procuratorem. Et ex hoc etiam concludit quod non poterit ille exactus postmodum reexigere quod non fuit percipit a consocio. et propter hoc videtur sentire Frede. quod possit vnus exigere ab alio etiam id quod exigit ab alio tanquam procurator Sed hanc materiam repio plenius tractam per bar. in. l. que proprio. §. si. ff. eo. Nam in hoc duo tex. videntur contrarij. ille etiam. §. si. videtur velle quod vnus possit ab alio exigere. sed tex. in. l. sequen. qui incipit de duos. dicit totum oppositum et pro concordantia multe dant ibi solutiones h. tandem concludit bar. quod aut plures procuratores sunt dati simpliciter et tunc certum est quod vnus non potest ab alio exigere quod nec etiam ab extraneo. nam regulariter vnus non potest aliquid agere sine alio ut in. d. c. si duo. h. vix nisi essent dati ad diversa ut quod vnus habet procurare ea que sunt in civitate. alius ea que sunt in rure. tunc in spectantibus ad civitatem iste qui est constitutus in rebus civitatis potest exigere ab alio si est debitor dicitur respectu eorum que sunt in civitate et contra. Et super dati in solidum et tunc aut ad exigendum et vnus potest ab alio exigere. ad hoc. l. si plures. ff. de adm. tuto. ut non. per glo. in. l. ij. §. c. Et sunt dati generaliter ad ne-

gociis et non potest vnus ab alio exigere. ita intelligit. d. l. qui duo. hoc vix quod est dicitur qui potest exigere alias autem secus vnde si sunt duo tutores ex quo vnus non soluit debitum potest alter ab eo exigere quod non est ibi dicitur qui possit sibi puidere ut in. d. l. si plures Et ex hoc notabiliter inferat quod si sunt duo executores ultime voluntatis potest vnus exigere ab alio quod debet ex quo per se non soluit nec ibi est dicitur qui possit sibi puidere et hoc bene notabis ad intellectum. c. si. in. §. i. de testa. li. vi. In glo. i. verbo diversis. ibi ad vna autem lite h. h. hic glo. vix ad finem cum dicitur nunquam plures litigantes super eodem si sunt actores vel rei teneant constitutere vnus procuratorem vel quilibet possit dare suum et glo. h. loquitur h. non tradit generalem doctrinam. h. si quis sciret mentem legum h. allegatam potest etiam hec theorica quod vbi quis obligatio habuit a principio origine in persona vnus h. descenderit postmodum ad plures tunc tenentur isti agere vel defendere se per vnus procuratorem Exemplum in pluribus heredibus vnde quod non debet alterari obligatio ex persona hereditum. l. h. ff. de verba. obli. aut obligatio seu factum est originatum in personis plurium et tunc quilibet potest pro iure suo dare procuratorem. ut in. d. §. si. allegato in glo. et hac theoricam voluit ibi bar. post glo. alias incipit ille. §. vnus autem. In glo. si. ibi quod hic non distinguit. et hec opinio est tenetur a doc. ut non relevet procurator a denunciatione fienda dicitur h. dicitur sciam latam procuratorem Ratio quod poterat dicitur cogitare quod procuratorem teneat procurator appellare vel denunciare dicitur si iusta causa cum excusat ut h. In eadem glo. ibi vel inopia Nota glo. quod propter inopiam excusat procurator si non appellat. multi mordent hac glo. quod in appellacione a diffinitiva sufficit dicere viva voce appello et sic non requiritur aliquid sumptus. Sed dicit glo. procedere quod procurator non appellavit viva voce incontinenti. nam si quis appellat ex intervallo debet appellare in scriptis. l. i. si. cum le. se quen. ff. de appella. et nota. in. c. cum in ecclesia. §. de appella. et. Accordi. eo. ti. li. vi. Extra glo. quero nunquam quid in distincte teneatur procurator appellare. Sol. concludit colligendo dicta docto. quod aut fuit datus ad certam actum puta ad recipiendam libellum vel sententiam audiendam et tunc non tenetur appellare quia mandatum se non extendit ad hunc casum. nam vno concessio videntur alia prohibita. l. maritus. l. eo. et xxv. distin. c. qualis. aut fuit datus ad certam litem et tunc habet locum quod hic dicitur. videtur enim tacite mandatum ut appellet ne lites pereat per transitum in rem iudicatum sed non tenetur appellationem finire quia illud est aliud iudicium. Sed si fuisset datus procurator generalis puta ad omnes causas et lites tunc tenetur appellare et appellacionem proficere quod et hec causa appellacionis lites est. et sic potest intelligi tex. in. l. i. in si. ff. an. per alium causa appel. facit. c. dilectus. §. e. et

De procuratoribus

nota hanc limitatōem ad istam tex. Idem dicit doc. i negotiorum gestore q̄ vniuersaliter pcurat negotia iam cum talis teneatur de non gestis vt in. l. si pupilli. ff. de nego. gest. foris tenetur appellare et appellatōem psequi ne appellatōis negotiū maneat desertū. Itē itē iuge tex. i appellatōe a diffinitua In interlocutoria vero tenet In. q. pcurator tenet eā psequi nisi contingeret eū se abirentare vel aliter negotia sua vltra solidum impediri q̄ sit idē negociū cu pncipali Et refert hic host. q̄ i curia romana aliter seruatur de sulo curie nam si pcur. appellat ibi ab interlocutoria tenetur illam psequi. si appeyat a diffinitua t dñs ē ppinqu' curie iudicatur sibi breuis terminus ad denūciandū dño. sed si dñs malum distat cum dat pcuratori terminus pemptorius ad psequendam appellatōem qd si non faceret suam transibit i rem iudicatam. t hoc factū fuit vt lites abbreviarentur tē.

Onfulti

Procurator vniuersitatis eius maiores t iurati sunt ex comunicati nō repellit ab impetrando nisi illi i procuratorio sint exp̄ssi vel eoz auctoritate factum sit vel ad id sc̄iter sint admissi h̄ dicit. et ē decisio nota bilis t subtilis cōis diuisio. sc̄da ibi taliter. Nota primo ibi a cōitate aliqua q̄ qlibet vniuersitas p̄t dī ar cōitas. facit qd legitur et nota. xv. di. i. c. l. Nota sc̄do ibi maiores et iurati q̄ vniuersitas h̄z q̄qz suos p̄sidentes q̄ diuersis noibus nūcupantur fm loco rum p̄suetudinē et ex pone maiores. i. rectores seu potestates Iurati vero. i. consiliarij vel antiani vt p̄ores q̄ regant vniuersitatē. et dicant iurati a iuramento qd p̄stant vt eorum officia fideliter exequantur. tñ de esse vniuersitatis et substātia nō est vt ibi sit rector vnde p̄t esse vniuersitas absqz alio capite vt notāter dicit In. in. c. cū nō ignoret. f. de pben. qd tene menti facit. l. i. ff. q̄ cuiusqz vniuersita. Tercio nota q̄ excoicatus non p̄t procuratorē p̄stituerē ad eū actum quē ip̄e per se facere nō p̄t. vnde sicut per se impetrare non p̄t. aut i iudicio agere ita nec procuratorē p̄stituerē. ad hoc vt h̄. excoicatus ergo neqz pcuratorē dare p̄t neqz pcur. deputari. p̄mum p̄batur hic. sc̄dm in. c. p̄ cessio nem de p̄ba. Nota ibi tpe quo iniūctum. q̄ ad cōsiderandū act̄ validitatē d̄z p̄derari habitas agētū tpe act̄ gesti. Si ergo tpe p̄stitutōis ē excoicat' nō valet p̄stitutio lz postea desinat esse excoicat'. qd tenet h̄ hosti. t satis probatur hic. et in. d. c. post cessio nem.

Nota ibi eadē cōitas regebatur q̄ vniuersitas seu cōitas d̄z regi et gubernari suū officiales p̄sidentes illi vniuersitati. ad h̄. l. ij. l. d̄ iura. calū. l. municipes ff. ad municip. t. c. nouit. t. c. graue. d̄ sen. et. Item nota q̄ p̄sidentes excoicati non p̄nt officia suam exercere durate excoicatione. facit. c. aduersus. et quod ibi nota. de imu. eccle. Et nota q̄ actus in quo officialis

excoicatus p̄stitit auctoritate ip̄o iure nullus Nota vltimo regulam que principaliter colligitur ex tex. et tres casus a regula exceptos. Regula notanda est q̄ actus gestus ab vniuersitate in quo fuerunt aliqui inhabiles etiam si sint p̄sidentes non inficitur p̄pter iter essentia illoz inhabiliū valet ergo act' gest' collegialiter ab habilib' t inhabilib' t sustinetur act' p̄pter habiles qd alibi iudicio meo nō ita bene probat. Fallit vt dixi in tribus casib'. Primo casus qm isti inhabiles maxime p̄sidentes sunt exp̄ssi i p̄a dispositione actus. Secus casus qm actus fuit gestus ad vniuersitate inhabilibus interponentibus auctoritatem tanq̄ maiorib' et pncipalioribus. Tercius casus qm vniuersitas sc̄ter admittit inhabiles ad agendū actum simul cū eis et itelligit d̄ ea habitate quā habiles remittere t purgare non poterāt vt ē vitiū excoicationis. secus aut si defectus potuisset purgare et remitti p̄ habiles qz tūc admittendo videntur eos habitare et iste ē casus. p̄p̄t. c. cum vintoniēsis. s. de elect. Pro declaratōe tex. et totius materie q̄ obscure tractatur h̄ a doc. et varia rane multū intellectum. c. p̄sequor pncipaliter q̄tuor prout q̄tuor sunt i effectu ea q̄ hic decidunt Nota p̄mo vt dixi i vltimo notabili hic ponitur regula affirmatiua. t sc̄do tres casus excepti. Primo igil' q̄ro d̄ rōne dubitandi t decidendi respectu sc̄de regule. So. ratio dubitandi colligitur ex pncipio p̄me gl. nam videbat ex quo p̄sidentes vniuersitati erant excoicati q̄ constitutio procuratoris facta ab vniuersitate nō valeret qz isti p̄sidentes habēt curā t gubernatōem totū vniuersitatis. ideo data eoz inhabilitate videbat q̄ totus act' deberet corriere nā mēbra ordinātur a capite vt in. c. cū qd liceat. de p̄scrip. Sed rō decidendi i cōtrarium p̄guit esse qz actus geritur noie vniuersitatis ino vero vniuersitatis residet penes habiles etiaz si essz vn' solus. vt nota. in. c. gratum. de postu. p̄a. et in. l. licet. ff. q̄ cuiusqz vniuersitatis. Inhabiles vero nō sunt d̄ vniuersitate ideo act' gestus sub nomine vniuersitatis non debet corriere propter interessentiam aliquorum inhabiliū. Itaz habiles videntur actum gessisse meliori modo quo possunt. ar. optimū in. l. ij. ff. d̄ testa. mil. nec obstat quod. s. dictum est in ratione dubitandi. qz quando actus exercetur ab vniuersitate illi p̄sidentes intersunt vt singuli de vniuersitate et actus spectat ad vniuersitatem pncipaliter. hoc intellige quādo ius vniuersitatis non est transfatum perpetuo i p̄sidentem. nec est pncipaliter penes p̄sidentem iure p̄prio sed iure vniuersitatis. nam si p̄tās esset penes p̄sidentem iure proprio tunc nō valeret actus ex quo nō p̄sidentis esset excoicatus ad hoc facit quod nō. In. in. c. cū accessissent. de p̄sti. t bar. in. l. i. ff. qm appellat. sit. secus dicendū ē qm actus explicatur a singulis nō noie collegij quia tunc si aliquis ē inhabilis nō valet

actus ex quo habilis et inhabilis exercent actū indi-
uū et inepabilem et iste tex. ē p̄p̄rius casus. c. cū sup. de
offi. dele. et i. l. pedi. al. p̄u. ff. d. arbi. vbi p̄z q̄ si duo
sunt iudices vel arbitri quoz vn̄ ē habilis alter inha-
bilis ex toto corrūit quicq̄ d̄ agūt cessat enī i eis illa rō
quā. s. dixi militare i vniuersitate. et h̄ sufficiat ad regu-
lam. Cetero nūc ad scdm̄ videlicet quo ad p̄mū casum
exceptum. dicit enī tex. q̄ si isti p̄sidentes excoicati sunt
ex̄p̄si i. p̄curatoris nō t̄z p̄stitutio p̄curatoris. Que-
ro q̄liter debeat itelligi iste tex. varia h̄ scribūt Inno.
itellexit q̄n̄ ipsi soli sunt expressi p̄ta q̄ d̄ maiores et
iurati p̄stituerūt talē iudicē. tūc enī non valet p̄stitutio
q̄z assumit vim et robur ab excoicatis. sec̄ dicit si sunt
ex̄p̄si vna cū alijs vt si d̄ talis cōitas seu vniuersitas
i q̄ iterferunt. a. b. et. c. oibus ex̄p̄sis p̄stituit talē iu-
dicem. q̄z tūc actus fm̄ eū attribuitur vniuersitati vni-
uersitas aut̄ mortuis capitibus vel inhabilibus p̄t p̄
se p̄curatorem p̄stituire et alia vniuersitatis negocia
exerere. et notabis singulariter h̄ dictū q̄ mortuo re-
ctore vel inhabili p̄t vniuersitas p̄ se exercere sua iura.
et p̄ h̄ facit pal. dictū Inno. in. c. cū ignozes. j. de p̄ben.
vbi dicit q̄ non est de substantia vniuersitatis vt ibi sit
rector. sed vt dixi limita hoc fm̄ qd̄ ip̄e Inno. nota. i.
d. c. cum accessissent. Nā non p̄cedit i rectore p̄petuo
nā tūc d̄z expectari successor i his in q̄bus ip̄e sup̄ior
debebat itere. ar. in. c. i. et. j. ne sede vacan. Et licet
hosti. i. h̄ fuerit h̄ vari. tū finaliter vid̄ inclinare i hanc
sententiam vt vnus solus possit exercere iura vniuersitatis
si omnes etiā p̄sidentes sint mortui vel inhabiles. Et
quo ad itellectū istius p̄mī casus hosti. vid̄ itelligere
q̄n̄ inhabiles sunt ex̄p̄si. sed dicit ad q̄ inficiendū actū
requiritur q̄ scienter fuerint inhabiles admissi. dicit enī
q̄ q̄litas scie i vltio casu posita q̄litas. et istos duos
casus p̄cedentes. Do. an. colligēdo id qd̄ sentit i tota
lecta. huius. c. dicit q̄ quo ad p̄mum casum non ē faci-
enda vis vtz sunt ex̄p̄si soli an vna cum alijs. Itēz an
scienter admissi an ignorāter s̄ ex quo inhabiles sunt
ex̄p̄si etiā si vnus sit inhabilis non valet gestū ab vni-
uersitate. Ratio fm̄ eum est q̄ data ex̄p̄sione inhabi-
lium actus peccat i cā efficiente et formali. et ideo non
d̄z valere eo mō quo valere possit. sed h̄z locū illa re-
gula qd̄ noluit potuit tē. d. c. cum sup̄ abbatia. et in. l.
an inutilis. ff. de accept. Itēz eo ip̄o q̄ ex̄p̄munt inha-
biles videntur habiles fateri se non posse p̄ se actum
gerere. s̄ q̄ omnes substantifice p̄currūt ad dispositōem
actus. Nam data ex̄p̄sione actus videtur indiuiduis
et omnibus attributus. Et pro hoc infert q̄ si i electōe
iterfuit aliqs inhabilis etiā ignorāter admissus nō
valet electio. considerat enī q̄ in scrutinio noīa omniū
describuntur ita q̄ simul et indiuidue p̄cedant ad actū
electōnis. Et quanq̄z hec dicta videantur subtilia tū i
contrarium est theoria Inno. quam sequuntur omnes

docto. in. c. illa de elect. de qua ip̄e nullam mentō em-
agit hic ibi enī dicit Inno. q̄ si inhabilis admittit ad
electōnem ignorāter valet electio etiā si vnus solus
sit habilis et loquitur p̄p̄rie de excoic. ato secus si aliqs
inhabilis fuisset admissus scienter. et hoc casu loquitur
tex. in. c. massana. de elect. vbi d̄z q̄ si aliqui laici inter-
fuerunt ad eligendum simul cum clericis non valet ele-
ctio et ponit hanc d̄uersitatis rōnem. nam q̄n̄ ignorā-
ter inhabilis admittitur habiles videntur vale et gerere
meliori modo quo possunt. et ideo non inficitur eorū
p̄tas. p̄pter p̄uocacionem inhabiliū. sed q̄n̄ admittuntur
inhabiles scienter videntur non velle sine eis p̄ce-
dere. sed q̄ actus assumat vim ab omnibus. et p̄fecto
i electōne dictū Inno. p̄ualet q̄z i scrutinio iterueni-
ant singulares plenus. electio tū sit postmodū p̄ vnū
nomine vniuersitas nec ex̄p̄muntur inhabiles vt in. c.
i geneti. s. de elect. et i. c. licet. de elect. li. vi. Itēz p̄ra
hunc itellectum do. an. est notabile dictum Jo. an. i
regula q̄ aliqui suo. i. merca. vbi dicit se credere q̄ si nō
ex̄p̄sione i lacris seu alias inhabilis admittit ad eligen-
dū seu ad alios actus capitales q̄ actus nō inficit
vox tū sua non cōputatur in numero nec distinguit ibi
Jo. an. an inhabilis sic ex̄p̄sus ignorāter sit admis-
sus. sed p̄fecto iste tex. aut resistit aut limitat illa dicta
nec patitur iste tex. in p̄mo casu lecto. Inno. h̄ nam i
p̄ncipio formatur q̄stio q̄n̄ p̄curator fuit p̄stitutus a
cōitate vñ totus tex. adaptatur ad p̄sultatōnem. debe-
mus ergo itelligere q̄n̄ illi p̄sidentes fuerunt ex̄p̄si etiā
vna cum alijs. nec etiā videt p̄cedere limitatio hosti.
i eo q̄ dicit q̄ q̄litas scie posita i vltio cāu limitat casus
p̄cedentes quia penitus contrarium probatur hic.
nam cum in primo et secundo casu non distinguitur
inter scientiam et ignorāntiam. Sed dumtaxat in ter-
cio casu. videtur ergo q̄ in p̄cedentibus non est fieri
da illa distinctio. quia dictum in vno videtur negatus
in reliquis. vt in. c. nonne. de presump. et in. c. qualis
p̄p̄. di. et in. l. cum p̄tor. ff. de iudi. et in. l. publico.
L. de adul. Nec obstat si dicatur q̄ clausula i fine po-
sita referatur ad omnia p̄cedentia vt in. c. secundo. re-
quiris. et in. c. inquisitioni. j. de appella. quia hic non
ponitur qualitas scientie in fine vt sic qualificet p̄ce-
dentia sed in fine vltimi casus ita quod est pars vltimi
casus et non qualitas omnium p̄cedentium iuxta ea
que plene dixi in dicto. c. secundo requiris. et plene d̄
materia per barto. in. l. p̄tor. ff. vi. bono. rapt. et in. l.
talīs scriptura. ff. de. l. i. vnde generaliter puto esse d̄-
stingendum quo ad istum p̄mum casum exceptum
quod aut inhabiles sunt expressi vna cum habilibus
vel ipsi soli inhabiles. vt puta quia dicitur talis et ta-
lis omnibus expressis facientes vniuersitatem seu ma-
iorem partem vniuersitatis fecerunt tale quid et tunc
non valet actus quia attribuitur indiuidue omnibus

De procuratoribus

tam habilibus q̄ in habilibus et sic ppter individua
tem nō t̄ actus vt i. d. c. cum sup abbatia. Itēz habi
les vidēt h̄ cū ignorare q̄ p̄as eis p̄pente in solidū
et vbiq̄ q̄ ignorat fundamētū p̄tatis sue non valet
q̄o agit cu nō intēdat vti illa p̄tate vt i. c. ex pte asse
de p̄d. p̄bē. et q̄o ibi nō. et in. l. si is ad quē. et i. l. q̄ in
aliena. ff. de acqui. here. nō bar. in. l. multū. ff. de p̄di.
et non. ff. si in habilibus non sunt exp̄ssi l̄z oēs fuerunt
scrutinati tunc q̄s q̄ vidē vti iure suo. meliori mō quo
p̄t. nec p̄t oīa q̄ actus attribuat oibus indiuidue. q̄z
ip̄i agūt vt vniuersitas. nec fuit dictūz q̄ omnes simul
p̄stituerūt vniuersitatē nā sepe admittūtur aliqui q̄ nō
sunt de vniuersitate. vt in. c. obeūtibz. l̄xiij. di. et hoc
maxime p̄cedit q̄ in instrō simpliciter d̄z vniuersitas
taus loca facit tale qd. nā vniuersitas ē nomen iuris et
solū refert ad eos apud quos ē ius vniuersitatis. et h̄
mō iudicio meo p̄t intelligi tertiū casus h̄ exceptus. et
in h̄ differt a p̄mo casu vt p̄mus casus intelligat q̄ p̄
sone singulares fuerūt expresse. Ultimus casus q̄
nemo fuit exp̄ssus ff. fuit p̄cur. cōstitutus noīe vniuersi
tatis ff. si sciēt admiserūt in habilibus tunc act̄ inficitur
in odiū excoīcatōz fm̄ Inno. et ex h̄ vidē sentire aliud
esse si sunt in habilibus. In p̄trarium t̄n facit quia ad
mittendo sciēt in habilibus vidē fateri sine illis nō velle
nec posse p̄cedere. ar. in. d. c. cū sup. vñ idem Inno. i
pal. c. illa non fundant se sup odio excoīcatōz. ff. gene
raliter dixit q̄ si in habilibus sciēt admittūtur ad vniuer
sitem non valet actus. ad h. c. massana. s. de elect.
vbi bo. tex. et loquitur Inno. in omni p̄hibito interesse fa
uore iuris publici. secus si fauore alioz habilium q̄ illi
p̄t tūc alios habilitare vt in. d. c. cum vintoniēsis. et
hec sufficiāt quo ad p̄mum et vltimū casum. Hanc
descendo ad fm̄ et q̄ro p̄mo de rōne decidendi. So
uiciūq̄ iteruenit auctoritas si ille nō ē legitime p̄stita
torum act̄. quia auctoritas dat robur actui vt instrō. d̄
act. tuto. in. §. tutor. et i. l. obligari. et in. §. tutor. ff. e.
facit. p̄j. q̄. ij. si q̄ de rebus. sed auctoritas p̄stita ab
excoīcatōis non valet. vt. c. ad p̄bādūz. de re. indi. ideo
rē. Sed p̄tra hoc et p̄tra tex. oppo. vniuersitas cum sit
d̄ia iurium suoz. vt in. l. i. t̄n. ff. de re. di. p̄stituit sindē
cum sine auctoritate superioris vt in. l. i. ff. q̄ cuiusq̄
vniuer. vt in. c. q̄ in causis. s. eo. vbi d̄z q̄ vniuersitas
scholarium p̄t constiture p̄curatorem nec ibi requiritur au
toritas alicui⁹ superioris. ergo non erat necessaria hec
auctoritas superioris et inratorum. So. Inno. in h̄ mul
tam intricate p̄cedit et finaliter videtur cōcludere q̄
sive auctoritas sit necessaria sive non ex quo illi de vni
uersitate voluerunt cōstiture sindicem auctoritate illo
rum non valet actus ex quo illi erant excoīcatōis q̄si
illi nō intenderent actum explicare sine illorum aucto
ritate et hoc est valde notandū. Ex quo habetur q̄ si i
actu vbi de iure non requiritur auctoritas fuit postulata

auctoritas a nō habere p̄tatem illam iterponendi non
valet actus circa hoc t̄n posset instari maxime p̄r tex.
notabilem. in. c. bone. el. i. de elec. vbi patet q̄ si in no
torijs adhibetur ad cautelam ordo iudiciarius si pec
catur i illo ordine nō inficitur p̄cessus ex quo ordo nō
erat de substantia nisi dicas saluando vt p̄dixi q̄ h̄ defi
cit volūtas p̄stituentū sine illa auctoritate. Secun
do nō et t̄p̄e mēti ex dicto Inno. q̄ i p̄stitōne sindici
seu p̄curatoris alicui⁹ vniuersitatis de iure nō requiritur
auctoritas vel decretū superioris. q̄o etiam t̄z glo. in. l.
actor. ff. rem ra. ha. l̄z aliud senserit gl. in. l. nulli. ff. q̄
cuiusq̄ vniuer. ff. tene primum. rector t̄n ip̄i⁹ vniuersita
tis et iteresse et p̄sentire cū sit de ip̄a vniuersitate et ca
pat ip̄ius et sic sentit h̄ Inno. et facit. l. h̄. l. de decan.
li. x. et p̄ spe. in. ti. de sindico. §. l. In glo. ibi ff. qd
dices. hec gl. ab ista p̄tācula vsq̄ ad finem tractat an
litere impetrare ab excoīcato valeat et i effectu p̄cludit
q̄ siue nomine aliano siue noīe p̄prio impetrauerit va
lent l̄z debuerit repellī ab impetrando si fuisset scitum
illum esse excoīcatum. Et i h̄ multa scribūtur h̄ et in. c.
i. de rescrip. li. vi. Sed Jo. mo. ibi. et Jo. an. hic et ibi
quoz opi. placet tenēt q̄ l̄re sunt ip̄o iure nulle siue ex
cōmunicatio esset publicata siue occulta. Ex quo p̄ba
ri p̄t siue impetrauerit noīe p̄prio vel alieno. et h̄ vidē
p̄bari in. d. c. i. de rescrip. li. vi. vbi sine distinctōe d̄z q̄
rescriptū ab excoīcato impetratū est ip̄o iure nullū nec
ē fienda differentia hoc cā iter publicū et occultū. q̄z
illa differentia fit in his q̄ gerūtur rōne publici officij
ita loquitur. c. ad p̄bādū. p̄alle. Sed i his q̄ gerūtur iu
re puato nō ē differentia iter occultū et publicū quo ad
actus validitatē vt singulariter nō. Inno. in. c. cū dile
ctus. de p̄actu. q̄ nō. et loquitur. Jo. an. in. d. c. i. Itēz
vt dicit h̄ Jo. an. aut cōstituentis sciebat p̄curatōre esse
excoīcatū et sibi imputandū ē q̄ talē delegit. vt in. c. p̄
cessione. de p̄bat. Aut ignorabat et agit p̄tra p̄curato
rem q̄ ingessit se officio sibi interdico. Et nō bñ hoc dī
ctam. et p̄ hoc ego allego tex. notabilem et i. l. h̄. l. si
seruus vel libert⁹ ad decurionatū aspirauerit. li. x. vbi
p̄t q̄ punitur is q̄ p̄motus ad officium non pandit suū
defectum et ibi videas p̄ bar. et ad materiam vide qd
dixi in. c. salsitatus. de rescrip. In glo. si. ibi argu
mentum contra glo. allegat i contrarium quinqz iura
et non inducit neqz soluit. sed dīc ad. c. illa. q̄ loquitur d̄
excoīcatōis minoris excoīcatōne qui non prohiben
tur eligere cum alijs. vt in. c. si celebrat. de cle. excom.
minū. Itēz presupposito q̄ illi non potuissent eligere
t̄n papa ibi supplet defectum d̄ plenitudine potestatis
et sic facit potius p̄t in habilibus aliquoz inficitur ali
os. Ad. c. si celebrat. dīc vt. s. dixi. q̄ loquitur de exco
municatis minoris excoīcatōne Ad. c. cū vintoni. dīc vt
p̄dixi q̄ loquitur de p̄na. inr. eligendi i fauorem alio
rum. ideo illi potuerunt alios admittere. Sed tex. iste

loquitur de inhabilitate non remissibili per alios de vniuersitate. Ad. l. si ex falsis. dicitur quod loquitur quia transactio fuit facta super pluribus capitulis et fuerunt producta falsa instrumenta et non in alijs et hoc ideo quia capitula erant inseparabilia. et eodem modo videtur ad. c. cum. l. 2. a. ut vbi nota. Et in si. glo. collige tria ex fine huius glo. Primo quod vniuersitas non potest agere per literas impetratas a procuratore in cuius substitutione iteruenerunt excoicati sed dicitur melius per Inno. quod aut agitur nomine vniuersitatis et tunc non obstat exceptio excoicationis aliquorum de vniuersitate. aut agitur nomine illorum qui sunt excoicati et tunc obstat exceptio.

Secundo collige et tene semper mentem quod in iudicatu vniuersitatis dicitur exprimi nomina singulorum de vniuersitate ut appareat an iteruenerunt due partes vniuersitatis. quod aliter non valeret constitutio ut. l. nulli. 2. l. plane. ff. de cuiuslibet vniuersit. Sed in hoc dicitur plenius et melius ut dicitur in tit. xx. vbi generaliter tangam an in gerendis per vniuersitatem sint in instrumentis exprimentia nomina singulorum et est dubium quod diuina et subtilis. ut ibi videbitur etc. Ultimo collige ex glo. quod vnus solus de vniuersitate potest impetrare literas pro vniuersitate tanquam iuncta persona et sic sentit quod iura loquentia de personis iunctis verificentur etiam in iunctis de ciuilibus. per arrium tenuit archiepiscopus in. c. statutum. §. cum autem. de rescrip. l. vi. et idem sentit Inno. an. et dicit ut plenius dicitur in. c. nonnulli. de rescrip. t. 8. de postu. c. ij. et hec sufficiant per intellectum.

De iudice et actore

Uiso de procuratore qui gerit negotia domini merito subiicitur de iudice qui promouet negotia vniuersitatis et non ex diuersitate titulorum quod etiam de iure canonico dicitur esse iter procuratorem et iudicem. nam si non esset dicitur non ponere hoc diuersi tituli. ar. in. l. si idem codicillis. l. de codicillis. et ibi multi erant. nec ob. c. petitio. s. ti. p. xi. q. i. factum est quod vbi constat de voluntate testamentis non est facta vis in nomine. tunc in se iudicem et procuratorem differunt. nam iudicem proprie constituit ab vniuersitate. procurator vero a domino ut in l. i. ff. de procur. iuncta. l. i. ff. de cuiuslibet vniuersit. et vide glo. ij. q. viij. c. si quis erga. et quod sit iudicis dicitur vbi dicitur glo. i.

Religiosi debent habere

Item. iudicem qui causas monasterij agit et defendat etiam si oportuerit substitutio illi salario. Diuiditur nam primo mittitur exordium ponens duas causas mandati. Secundo in medio ponit mandatum. ibi per quod primo quod superior tenetur ex officio suo puidere ecclesijs et monasterijs de procuratore aduocato et alijs administratoribus. nam ius publicum consistit in sacris iudex autem de supplere ex officio in pccamentibus publicam utilitatem. ut in. c. cordis. de appel.

Secundo non quod non tenetur quod acceptare iudicatum ecclesie presertim sine salario. et sic nota quod licite quod recipit salariu per administrationem reze ecclesiasticarum. imo platus de remuneratione illos qui opera et industria utilitas ecclesie sic aucta est ut est bonum tex. in. c. quoniam suffragio. xij. q. ij.

Ultimo non ibi seruos dei quod monachi dicuntur serui dei. et facit. c. multos. l. iij. di. 2. l. 3. oes sunt serui dei in per excellentiam isti spualiter appellantur serui dei. quod fidei. ibi seruire dicitur quemadmodum et papa appellat se ex humilitate et per excellentiam nedium seruum dei sed seruum seruorum dei. In glo. i. ibi et ad certam causam agendam. vulg. ergo hoc glo. constituitur ab vniuersitate etiam ad certam causam appellat iudicis per. §. defensores allegatum in glo. et cum glo. trascunt hoc coiter doct. Et glo. iuris ciuilibus in. l. i. ff. de cuiuslibet vniuersit. ponens differentiam inter iudicem et actorem. dicit quod constituitur ab vniuersitate ad vnam causam de actor. ad hoc tex. in. l. i. de eoz. §. actor. c. ti. Et constituitur ad eam causam seu plures appellat iudicis. et hoc idem sentit hostiensis in summa co. ti. in. §. quod iudicis. i. per. Et ibi videtur ad dictum §. defensores. quod relatiuam quod ibi positum non facit relationem ad iudicem. sed ad alios defensores qui ibi subaudiuntur. Et per hoc facit etymologia vocabuli. nam de iudice sicut vnum modum quasi singulorum causas dicens In hoc tunc non est vis ut notat dicit Inno. in. c. pe. de iura. ca. Si constituitur procurator ab vniuersitate iudicis est. et si constituitur iudicem a particulari persona. cura. est vni error nominis non vitiat dispositionem. ex quo constat de intentione et procedit hoc etiam de iure ciuilibus ut non. Bar. in. l. i. ff. de cuiuslibet vniuersit. itaque dico in hoc nullam esse differentiam inter ius canonicum et ciuile l. 2. a. plerisque et male dicitur oppositum. et facit quod. s. dixi super rubrica. In eadem glo. ibi item potest esse laicus. Et glo. quod laicus potest esse iudicem vniuersitatis ecclesiastice et ex hoc et ex tex. inferunt quod forinsecus seu extraneus potest esse iudicis collegij seu vniuersitatis non ergo requiritur ut iudicis sit de vniuersitate. Sed contra hoc opp. de. c. iudicatum. l. xxxij. di. 2. c. in noua actione. xvi. q. vi. vbi dicitur quod debet esse clericus et non laicus. Et dicitur hic Inno. quod illa iura loquuntur in iconomom administratorum rerum ecclesiasticarum vel personarum. Item de vicario episcopi isti enim debent esse clerici et non laici. Sed aduerte nam ut saluetur hoc dictum hostiensis. intelligo illum dici hoc casum iconomom cui committitur cura rerum ecclesiasticarum tam spualium quam spualium et ita proprie videtur velle tex. in. d. c. i. noua nam propter mixturas spualium illud officium non cadit in laicum. sic intellige Inno. in. c. ij. de iudi. et i. c. edoceri. de rescrip. vbi dicit quod generalis administrator ecclesie non potest esse laicus. secus dicit vbi cura temporalium dumtaxat committitur laico. tunc enim valet commissio et potest appellari castaldus. quod voluit glo. in. d. c. iudicatum et idem ibi archiepiscopus. et in d. c. in noua. per.

170 j.